

DIGITALISERING AV TAPETSAMLINGEN

Prosjektbeskrivelse og budsjett
Oppdatert versjon 2024

Hulda Blix og Åse Dammann





Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel Digitalisering av tapetsamlingen Prosjektbeskrivelse og budsjett Oppdatert versjon 2024	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 307	Publiseringsdato 31.01.2024
	Prosjektnummer -	Sider 56
	Avdeling Konservering	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Hulda Blix og Åse Dammann	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-454-1	Oppdragstidspunkt / periode utført -
	Forsidebilde Tapetfragment i samlingen. Foto: NIKU/2023	

Prosjektleder Hulda Blix
Prosjektmedarbeider(e) Dagheid Berg, Lars Jacob Hvinden-Haug, Åse Dammann
Kvalitetssikrer Kjersti Ellewsen

Oppdragsgiver / finansiert av -

Sammendrag Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) har en stor samling av eldre tapetfragmenter, som er samlet inn i forbindelse med Riksantikvarens og NIKUs farge- og bygningsundersøkelser gjennom over 40 år. Grovt anslått omfatter tapetsamlingen rundt 9000 tapeter, som skriver seg fra bygningsinteriører med et stort tidsspenn. Tapetfragmentene er lagret i NIKUs kjellerlokaler i Storgata 2 i Oslo. Samlingen representerer et unikt og omfattende kulturhistorisk kildemateriale, både i nasjonal og internasjonal målestokk, som vi ønsker å bevare og tilgjengeliggjøre. Vi ønsker å sortere, fotografere, registrere digitalt og tolke samtlige tapetfragmenter. Deretter ønsker vi å avlevere det digitale registeret, fotodokumentasjonen og den fysiske tapetsamlingen til en egnet mottakerinstitusjon, som kan innlemme registeret i sitt eget digitale arkivsystem og magasinere tapetsamlingen. Målet er at tapetsamlingen skal bli tilgjengelig for forskning og praktisk bruk, og at den skal bli søkbar gjennom Digitalt museum.
Abstract The Norwegian Institute for Cultural Heritage Research (NIKU) has a large collection of old wallpaper fragments, which have been collected in connection with the color and building surveys carried out by The Norwegian Directorate of Cultural Heritage (Riksantikvaren) and NIKU during the last 40 years. Roughly estimated, the wallpaper collection includes around 9,000 wallpapers, which covers a large part of interior design history. The wallpaper fragments are stored in NIKU's basement premises at Storgata 2 in Oslo. The collection represents a unique and extensive cultural historical source material, both on a national and international scale, which we want to preserve and make available. We want to sort, photograph, record digitally and interpret all wallpaper fragments. We then wish to hand over the digital register, the photo documentation and the physical wallpaper collection to a suitable institution, which can incorporate the register into its own digital archive system and store the wallpaper collection. The goal is for the wallpaper collection to become available for research and practical use, and for it to become searchable through the webpage Digital Museum.

Emneord Tapet, papirtapet, lerretstapet, tapetsamling, referansesamling, digitalisering, arkivering
Keywords Wallpaper, wallpaper collection, reference collection, digitalization, archiving

Avdelingsleder
 Kjersti Ellewsen

Forord

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) har en stor samling av eldre tapetfragmenter, som er samlet inn i forbindelse med Riksantikvarens og NIKUs farge- og bygningsundersøkelser gjennom over 40 år. Grovt anslått omfatter tapetsamlingen rundt 9000 tapeter, som skriver seg fra bygningsinteriører med et stort tidsspenn. Tapetfragmentene er lagret i NIKUs lokaler i Storgata 2 i Oslo.

Samlingen representerer et unikt og omfattende kulturhistorisk kildemateriale, både i nasjonal og internasjonal målestokk, som vi ønsker å bevare og tilgjengeliggjøre. Vi ønsker å sortere, fotografere, registrere digitalt og tolke samtlige tapetfragmenter. Deretter ønsker vi å avlevere det digitale registeret, fotodokumentasjonen og den fysiske tapetsamlingen til en egnet mottakerinstitusjon, som kan innlemme registeret i sitt eget digitale arkivsystem og magasinere tapetsamlingen. Målet er at tapetsamlingen skal bli tilgjengelig for forskning og praktisk bruk, og at den skal bli søkbar gjennom Digitalt museum.

I denne rapporten beskriver vi hvordan vi vil gjennomføre prosjektet med digitalisering av tapetsamlingen. Digitaliseringsprosjektet kan deles opp i underprosjekter med ulik finansiering:

- Delprosjekt A: Systematisering
- Delprosjekt B: Digitalisering
- Delprosjekt C: Analysering

Arbeidet med denne prosjektbeskrivelsen er delvis gjennomført som en oppgave for Riksantikvaren, finansiert gjennom tilskudd fra Klima- og miljødepartementet til gjennomføring av nasjonale oppgaver i 2021 og 2022.

NIKU, januar 2024

Hulda Blix

Innholdsfortegnelse

1	Tapetsamlingen	7
1.1	Innsamlings- og lagringshistorikk	7
1.2	Dagens situasjon	8
1.3	Digitalisering av tapetsamlingen	8
1.4	Resultat og leveranser	8
2	Tapetsamlinger i andre land – eksempler	9
3	Formålet med digitaliseringsprosjektet	10
3.1	Forskningspotensial	10
3.2	Praktisk bruksværdi	10
4	Praktisk gjennomføring av digitaliseringsprosjektet	11
4.1	Separering av useparerte tapetlag	11
4.2	Registrering av tapetfragmentene	12
4.3	Fotografering av tapetfragmentene	12
4.4	Fysisk arkivering av tapetfragmentene	12
4.5	Faste daglige gjøremål i tilknytning til atelier-arbeidet	13
4.6	Kulturhistorisk tolkning av tapetfragmentene	13
4.7	Kompetansebehov	13
5	Faglig formidling	14
5.1	Formidling av prosessen	14
5.2	Faglig publisering	14
6	Faglig samarbeid med andre	15
6.1	Mottakerinstitusjon	15
6.2	Riksantikvaren	15
6.3	OsloMet	16
6.4	Molo AS	16
7	Fremdriftsplan	17
8	Budsjett	18
8.1	Totalbudsjett	18
8.2	Budsjett for delprosjekter	19
8.3	Budsjettforutsetninger	20
8.4	Budsjettpostene	20
9	Finansieringsmuligheter	21
9.1	Riksantikvaren: Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet	21
9.2	Kulturdirektoratet: Norsk kulturfond. Prosjektstøtte kulturvern	21
9.3	Sparebankstiftelsen DNB	22
9.4	Stiftelsen UNI	22
9.5	Arkivverket: Prosjekt- og utviklingsmidler til arkivformål	23
9.6	Kulturdirektoratet: Digitalisering – mangfold, dialog og samarbeid	23
10	Kompetanse og bemanning	24
11	Kvalitetssikringssystemer	25
12	Referanseprosjekter	26
13	Relevant litteratur	28
	Vedlegg 1: Anbefalingsbrev	29

1 Tapetsamlingen

NIKUs tapetsamling inneholder ca. 9000 tapetfragmenter i varierende størrelse. Samlingen er av stor kulturhistorisk betydning, både nasjonalt og internasjonalt, og den er unik i norsk sammenheng.

Tapetene i samlingen har et aldersspenn fra sent 1700-tall til 1970-tallet. De eldste fragmentene er eksklusive trykte og bemalte lerretstapeter og velurtapeter fra velstående miljøer. De fleste prøvene i samlingen er industrielt produserte tapeter fra sent 1800-tall til i dag. I tillegg til tapetprøvene omfatter samlingen også tapetbøker, ubrukte tapetruller og kopier av eldre tapeter.

Kun en liten del av samlingen er registrert og systematisert, og samlingen er i dag verken tilgjengelig eller egnet for forskning. For å tilgjengeliggjøre tapetsamlingen, og for å bevare den for ettertiden, ønsker NIKU nå å gjennomføre en digital registrering og fotografering, samt arkivering av samtlige tapetfragmenter.

1.1 Innsamlings- og lagringshistorikk

De første tapetfragmentene ble samlet inn rundt 1920, men flesteparten er innsamlet på 1970- og 1980-tallet, hovedsakelig i forbindelse med farge- og bygningsundersøkelser gjennomført av Riksantikvaren, og senere av NIKU. I tillegg er en god del av tapetprøvene sendt inn fra antikvariske myndigheter rundt i landet, eller fra private eiere av eldre bygninger. Ettersom det har vært vanlig å tapetsere med ny tapeter over den gamle, består mye av det innsendte materialet av sammenlimte tapetfragmenter.

Samlingen var først magasinert i Riksantikvarens arkiv på Akershus festning, i kruttårnet og i arkivskuffer på atelieret. Da Riksantikvaren i 1994 flyttet til Dronningens gate 13, fulgte samlingen med dit, og da NIKU etablerte seg i Storgata 2 i 2004, ble hele samlingen flyttet og lagret i kjelleren her.

I 1987 ble ca. 10 % av samlingen sortert og registrert av konservator Jon Brønne. I 2010 ble det gjort en grovsortering og ompakking av samlingen, og i 2018 ble et lite utvalg sammenlimte fragmenter separert og merket.



Hyller med usorterte tapetfragmenter



Skuffer med separerte og useparerte tapetfragmenter



Merking av separerte tapetfragmenter i 2018

1.2 Dagens situasjon

Tapetsamlingen befinner seg i et lagerrom i NIKUs kjellerlokaler i Storgata 2 i Oslo. Lagerrommet er nyoppusset, rent og ryddig, men er ikke egnet til magasinering. Store deler av tapetfragmentene ligger usortert i konvolutter, poser, pakker og ruller. Pakkene er i stor grad merket, men dokumentasjonen er mangelfull, og noen av tapetprøvene er av ukjent opphav. En del tapeter er lagt i store arkivskuffer. Noen av fragmentene er separert, mens mange av tapetprøvene består av flere sammenlimte tapetlag, som må separeres av konservator, før de kan registreres og digitaliseres. Antall tapetfragmenter er anslått til:

- Ca. 3500 tapetfragmenter som er separert og delvis sortert
- Ca. 1100 useparerte fragmenter
- Ca. 4500 tapetprøver i form av tapetruller og tapetbøker

1.3 Digitalisering av tapetsamlingen

Vi ønsker å lage et digitalt register som omfatter hele NIKUs tapetsamling, med foto og registreringsdata for samtlige tapetfragmenter. I forbindelse med fotograferingen og registreringen vil vi ordne den fysiske tapetsamlingen i samsvar med systematikken i det digitale registeret, slik at den fysiske samlingen blir søkbar via det digitale registeret.

Vi ønsker deretter å avlevere fotodokumentasjon og det digitale registeret til en egnet institusjon, som kan innlemme registeret i sine digitale arkivsystemer. Mottakerinstitusjonen må også ha kapasitet til å magasinere den fysiske tapetsamlingen. En slik institusjon kan for eksempel være Nasjonalmuseet eller Norsk folkemuseum. Vi ønsker at samlingen og databasen skal være åpen for å suppleres med fremtidige tapetfunn.

Digitaliseringsprosjektet kan deles opp i underprosjekter med ulik finansiering:

- Delprosjekt A: Systematisering
- Delprosjekt B: Digitalisering
- Delprosjekt C: Analysering

1.4 Resultat og leveranser

Resultatet av digitaliseringsprosjektet vil bli en referansesamling av historiske tapeter, som vil være av nasjonal og internasjonal verdi. Digitaliseringsprosjektet vil munne ut i følgende konkrete leveranser:

- En komplett Excel-liste med registreringsdata for alle tapetfragmentene
- Foto av alle tapetfragmentene, navnet i henhold til løpenummer i Excel-listen
- En fysisk tapetsamling, hvor tapetfragmentene er lagt i mapper og arkivskuffer, systematisert i henhold til løpenummer i Excel-listen
- Rapport som beskriver tapetsamlingen og prosjektgjennomføringen



Tre eksempler på tapetfragmenter fra samlingen

2 Tapetsamlinger i andre land – eksempler

Kalmar läns museum i Sverige

<https://kalmarlansmuseum.se/nb/arkiv-samlinger-og-formelle/>

Kalmar läns museums tapetsamling består av mer enn 1100 tapeter, som i alder strekker seg fra slutten av 1500-tallet til 1970-tallet. Fra 2006 til 2009 gjennomførte museet digitaliseringsprosjektet «Platta föremål berättar», for å tilgjengeliggjøre tapetsamlingen for allmenheten. I dag er samtlige tapetfragmenter gjennomgått, med rengjøring, beskrivelse, fotografering og digital registrering, samt magasinert på tilfredsstillende måte. I forbindelse med museets digitaliseringsprosjekt ga museet ut boken *Gyllenläder och arseniktapeter – 400 år av tapeter från Kalmar län*. Boken fungerer i dag som oppslagsverk for alle med interesse for interiør, bygningsbevaring og kulturhistorie. I løpet av prosjektets gang presenterte museet hver uke et nytt tapet fra samlingen, som «Ukens tapet».

Länsmuseet Gävleborg i Sverige

<https://lansmuseetgavleborg.se/samlingar/foremalssamlingar/>

Länsmuseet Gävleborg har Sveriges nest største samling av tapeter. Samlingen omfatter ca. 7000 tapeter som har blitt sendt inn til museet etter et opprop i avisen Land i 1976. Samlingen gir dermed innblikk i hva folk flest har hatt på veggene.

Museumslandschaft Hessen Kassel i Tyskland

<https://www.heritage-kassel.de/en/collection-and-research/collection/historische-tapeten>

Tapetsamlingen ved Museumslandschaft Hessen Kassel i Tyskland består av ca. 23 000 tapeter, fra tidlig moderne tid til i dag. På grunnlag av den store samlingen av tapeteksempler, gir museet råd og veiledning til både privatpersoner og offentlige institusjoner, for å identifisere og rekonstruere historiske tapeter. Museet planlegger å bygge en permanent utstillingsbygning til samlingen.

Victoria & Albert Museum i England

<https://www.vam.ac.uk/collections/wallpaper>

Victoria & Albert Museum i London har en stor tapetsamling som strekker seg fra 1600-tallet til vår tid. Innsamlingen av tapeter startet opp allerede fra museets grunnleggelse i 1856. På museets hjemmeside beskrives tapetene som den fattige slektingen innenfor de dekorative kunstuttrykkene, fordi tapetene har vært enkle å tildekke og erstatte, slik at de ofte har forsvunnet fra vår historiske hukommelse.



Wallpaper illustrating the Crystal Palace, manufactured by Heywood, Higginbottom & Smith, about 1853 – 55, Manchester, England

Portion of a classical 'pillar and arch' wallpaper, about 1769, England



Panel of red flock wallpaper, identical in pattern with the paper formerly hung in the Queen's Drawing Room at Hampton Court Palace, about 1735, England

Portion of Lunar wallpaper, designed by Michael Clarke, manufactured by Cole & Son, 1964, England



Acanthus, wallpaper, designed by William Morris, manufactured by Jeffrey & Co., 1875, Britain



Skjermdump fra nettsiden til Victoria & Albert Museum

3 Formålet med digitaliseringsprosjektet

Formålet med å digitalisere og magasinere NIKUs tapetsamling er å bevare samlingen som kilde til forskning på nasjonalt og internasjonalt nivå, og som ressurs for bygningsbevaring og for reproduksjon av eldre tapeter. Gjennom det digitale tapetregisteret vil tapetsamlingen bli gjort tilgjengelig for offentlig forvaltning, forskere, fagfolk innen restaureringshåndverk og allmenheten.

Digitalisering av tapetsamlingen vil bidra til å styrke den kunnskapsbaserte forvaltningen av kulturminner, i tråd med intensjonene i stortingsmeldingen *Meld. St. 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken*. En referansesamling med historiske tapeter vil ha positiv miljøeffekt, fordi det vil bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget når det gjelder bruk, ombruk, gjenbruk og transformasjon av den historiske bygningsmassen. En digitalisering av tapetsamlingen vil gjøre kunnskap om kulturarv tilgjengelig for allmenheten, og vil dermed være et virkemiddel for å skape engasjement og deltakelse hos folk flest, samt økt mulighet til å ta ansvar for egne kulturminner.

3.1 Forskningspotensial

Tapetsamlingen er et verdifullt kulturhistorisk kildemateriale til norsk og europeisk stil- og materialhistorie over et langt tidsspenn, med stort potensiale for nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter.

Organisering og digitalisering av samlingen gir også muligheter for publisering i bokform. Malerikonservator og professor emeritus Jon Brønne har lenge hatt ønske om å skrive bok om norske tapeter, og en digitalisering av samlingen vil gjøre at dette blir mulig å gjennomføre.

3.2 Praktisk bruksverdi

Et allment tilgjengelig digitalt tapetregister vil være en viktig ressurs for nyproduksjon av eldre tapeter, og det vil gi tilgang på kunnskap om historisk riktige tapetvalg ved tilbakeføring av eldre interiører. Den digitaliserte tapetsamlingen vil bli en referansesamling med bruksverdi for en rekke institusjoner. Potensielle brukere av det digitale tapetregisteret vil være forskningsmiljøer i inn- og utland, museumssektoren, kommunal og fylkeskommunal kulturminneforvaltning, rådgivningstjenester for bygningsvern (slik som Bygg og bevar, Bygningsvern-rådgiver-tjenesten i Oppland, m.fl.), samt virksomheter som produserer og selger bygningsdetaljer til restaureringsformål.

For å kartlegge bruksverdien av å gjøre samlingen tilgjengelig, sendte NIKU i mai 2022 ut en forespørsel om anbefalingsbrev, adressert til en rekke institusjoner som kunne være mulige brukere av en slik referansesamling. Vi mottok deretter anbefalingsbrev fra 21 ulike institusjoner. Disse brevene ligger vedlagt rapporten.



Tre tapetfragmenter fra Havnegata 108, Drammen. Bygningen er revet.

4 Praktisk gjennomføring av digitaliseringsprosjektet

Den praktiske gjennomføringen av digitaliseringsprosjektet vil bestå i separering av sammenlimte tapetfragmenter, fotografering, registrering og kulturhistorisk tolking av tapetfragmentene, samt fysisk arkivering av tapetfragmentene.

Det er et mål at digitaliseringsprosjektet så langt som mulig blir gjennomført i en sammenhengende prosjektperiode og med en fast bemanning, for å sikre effektivitet og et mest mulig helhetlig og gjennomarbeidet resultat.

4.1 Separering av useparerte tapetlag

Mange av fragmentene består av lag-på-lag av sammenlimte tapeter fra samme vegg. Disse må separeres av konservator, med følgende fremgangsmåte:

Tapetlag av strie eller lerret trekkes av før prøven bløtlegges. Prøven legges i kar med lunpent vann (ca 37°C), og de ulike tapetene adskilles med metallspatel. For å unngå rifter og skåne dekor, kan tapetlagene trekkes av sammen med Melinex®.

Tapetene nummereres i forhold til hverandre, hvorav nr. 1 er eldste tapetlag eller bevart underlag. Avismakulering og andre mellomliggende materialer nummereres ikke, men registreres sammen med tilstøtende tapet.

Separerte lag tørkes på trekkpapir i papirtørkereol. Eventuell tørrensing utføres med svamp (WallMaster® og Wishab®), og viskelær (Cretacolor Monolith®-line), dersom overflaten er stabil.



Fire av totalt ti separerte lag med tapeter fra Gløppensbogen 1, Larvik. Bygningen er revet.

4.2 Registrering av tapetfragmentene

Registreringsdata for alle tapetfragmentene vil bli innført i et Excel-skjema, med én linje for hvert tapetfragment, og med en rekke kolonner for ulike registreringsdata. Fordelen med å gjennomføre registreringen i et Excel-skjema, er at registreringsdata fra Excel-skjemaet deretter kan lastes inn i alle typer museumsdatabaser. Registreringsdata vil delvis bli innført i form av standardiserte kategorier, og delvis som fritekst. Registrering av opplysninger om tapetfragmentene vil kunne gjøres av alle prosjektmedarbeidere. Følgende kolonneoverskrifter vil bli brukt:

- Bygningsnummer
- Kommune
- Gårdsnummer
- Bruksnummer
- Adresse
- Bygning
- Etasje
- Rom
- Vegg
- Tapetlag
- Antall tapetlag
- Annen info
- Bildefil-tittel
- Dato/signatur

4.3 Fotografering av tapetfragmentene

Alle tapetfragmenter vil bli fotografert, og foto vil bli navnet med tapetfragmentets løpenummer i registreringsskjemaet (Excel). Vi vil etablere et eget prosjektkontor i NIKUs lokaler i Storgata 2 i Oslo, med fast montert fotostasjon, dedikert for denne oppgaven. Her vil alle de mindre tapetfragmentene bli fotografert. De største tapetfragmentene vil bli fotografert i NIKUs fotostudio. Alle fragmenter vil bli fotografert med målestokk og gråkort for riktig fargegjengivelse.

På denne måten vil vi oppnå at alle foto får samme høye kvalitet. Vi vil innhente profesjonelle råd om fotoutstyr, kamerainnstillinger og fotografering (for eksempel fra Scandinavian Photo). Både i forkant og underveis i arbeidet vil vi diskutere fotokvalitet med mottakerinstitusjonen.

4.4 Fysisk arkivering av tapetfragmentene

De enkelte tapetfragmentene legges i omslagsmapper. Det vil bli brukt arkivmapper av syrefri kartong, og tynnere omslag av syrefritt papir inne i mappen, innkjøpt fra firmaet Arkivprodukter AS. I forkant av arbeidet vil vi diskutere arkiveringsmåte med mottakerinstitusjonen.



NIKU vil benytte fast fotostasjon til fotografering og registrering av tapetfragmentene

4.5 Faste daglige gjøremål i tilknytning til atelier-arbeidet

I forbindelse med det praktiske atelier-arbeidet som er beskrevet ovenfor (kap. 4.1 til 4.4), som skal gjennomføres i NIKUs atelier (separering, rensing, kutting, merking, fotografering, registrering og arkivering av tapetfragmentene), må det budsjetteres med tilleggs-tid til faste daglige gjøremål. Disse daglige gjøremålene omfatter rigging av utstyr, frakt av tapetfragmenter mellom lager og atelier, opprydding og vask av utstyr, faglig kvalitetssikring, m.m. Tilleggstiden til faste gjøremål i forbindelse med atelier-arbeid er lagt inn i budsjettet med 1,5 time pr dag (se budsjett i kap. 8).

4.6 Kulturhistorisk tolkning av tapetfragmentene

Registrering av opplysninger om materialer, utforming, produsent, datering og kunst- og kulturhistorisk epoke vil bli gjort i samarbeid med innleid fagkompetanse. Den kulturhistoriske tolkningen vil bli gjennomført ved besiktigelse av de fysiske tapetfragmentene, og må derfor gjennomføres før avlevering av tapetsamlingen til mottakerinstitusjonen. Følgende kolonneoverskrifter vil bli brukt:

- Materiale
- Motiv
- Farger
- Antall farger i trykket
- Bindemiddel
- Papirtype
- Trykktype
- Banebredde
- Rapportbredde
- Rapport høyde
- Datering
- Produsent
- Kunst- og kulturhistorisk epoke
- Annen info
- Dato/signatur

4.7 Kompetansebehov

Til gjennomføring av digitaliseringsprosjektet er det behov for fagpersonell med følgende bakgrunn: Konservator, fagassistent, arkitekt og kulturhistoriker (se bemanning av prosjektgruppen i kap. 10).



Tre eksempler på tapetfragmenter fra sent 1700-tall i samlingen

5 Faglig formidling

Vi ønsker å formidle digitaliseringsprosjektet underveis i prosjektgjennomføringen, og vi ønsker å formidle resultater av forskning med utgangspunkt i tapetsamlingen.

5.1 Formidling av prosessen

Prosjektgjennomføringen vil bli formidlet via NIKUs nettside, med løpende oppdateringer gjennom hele prosjektperioden. Våre samarbeidspartnere i prosjektet vil bli presentert samme sted, og vil kunne lenke seg til all informasjon som legges ut.

Vi vil også legge til rette for fysisk formidling av tapetsamlingen underveis i prosjektet, for eksempel med utstilling av tapetfragmenter hos mottakerinstitusjon og andre samarbeidspartnere, som Riksantikvaren og Molo AS bygningsvernbutikk.

5.2 Faglig publisering

Vi vil formidle prosjektet gjennom relevante vitenskapelige og populærvitenskapelige publiseringkanaler både nasjonalt og internasjonalt. I den forbindelse vil vi legge vekt på formidling av tapetsamlingens verdi som kildegrunnlag for forskning, og samlingens praktiske bruksverdi som grunnlag for reproduksjon av eldre tapeter.

Relevante tidsskrifter og nettsteder:

- Norske Konserver
- Meddelelser om Konservering
- Journal of the American Institute for Conservation
- Studies in Conservation
- Forskning.no
- Kunst og kultur
- Fortidsvern
- Kulturarven



Tapetfragment fra Prinsens gate 18, Oslo

6 Faglig samarbeid med andre

Digitalisering og magasinerings av NIKUs tapetsamling er et omfattende prosjekt, som vil forutsette flere typer faglig samarbeid. Vi ønsker et tett faglig samarbeid med Riksantikvaren gjennom prosjektperioden. Vi ønsker faglig samarbeid med en mottakerinstitusjon så tidlig som mulig i prosessen. I forbindelse med prosjektgjennomføringen ønsker vi å samarbeide med OsloMet om å utnytte prosjektets kunnskapspotensial for bibliotek- og informasjonsvitenskap. Vi ønsker å samarbeide med Molo AS bygningsvernbutikk for å løfte frem tapetsamlingens praktiske bruksverdi.

6.1 Mottakerinstitusjon

Vi startet arbeidet med å finne en mottakerinstitusjon i 2023. Vi ønsker å samarbeide med mottakerinstitusjonen gjennom hele prosjektperioden, for å finne gode løsninger både for digitalisering og fysisk magasinerings.

Mottakerinstitusjonen må ha kapasitet til å motta og forvalte både det digitale tapetregisteret og den fysiske tapetsamlingen, også med tanke på at samlingen og databasen må være åpen for å suppleres med fremtidige tapetfunn. Mottakerinstitusjonen må ha god kompetanse på forebyggende papir- og malerikonservering, gode systemer for digitale arkiv, samt kapasitet og tilfredsstillende forhold for magasinerings av den fysiske samlingen. Ettersom tapetsamlingen er hentet fra hele landet, er det viktig at mottakerinstitusjonen er en landsdekkende institusjon, slik som Nasjonalmuseet eller Norsk folkemuseum.

Nasjonalmuseet

<https://www.nasjonalmuseet.no/om-nasjonalmuseet/samlingsforvaltning/>

Nasjonalmuseet vil være egnet som mottakerinstitusjon fordi det er et landsdekkende museum med ansvar for å utvikle, forvalte, forske på, tilgjengeliggjøre og formidle Norges største samling av kunst, arkitektur og design. Ifølge Nasjonalmuseets strategi 2020-2025 har museet som mål å utvikle samlingen og forvalte den slik at den kan tilgjengeliggjøres i størst mulig grad. Videre heter det at museet har et ønske om å være en attraktiv samarbeidspartner for andre relevante forskningsmiljøer. Innunder Nasjonalmuseet ligger både Kunstindustrimuseet og Arkitekturmuseet, som en nasjonal tapetsamling tematisk hører inn under.

Norsk Folkemuseum

<https://norskfolkemuseum.no/Samlingene>

Norsk Folkemuseum vil være egnet som mottakerinstitusjon fordi museet er et landsdekkende museum med ansvar for en stor og variert samling av gjenstander, bilder og arkivalia fra hele landet. Norsk Folkemuseum er ett av Norges største konsoliderte museer og har som mål å være ledende i Norge innenfor samlingsforvaltning (Norsk Folkemuseums samlingsforvaltningsplan 2017-2020).

6.2 Riksantikvaren

<https://www.riksantikvaren.no/>

Vi ønsker å samarbeide med Riksantikvaren gjennom hele prosjektperioden. Med tanke på at tapetsamlingen har svært høy kulturminnefaglig verdi både i nasjonal og internasjonal sammenheng, er det viktig at Riksantikvaren, som direktorat under Klima- og miljødepartementet, med overordnet kulturminnemyndighet og ansvar for å sette i verk den nasjonale kulturminnepolitikken, får mulighet til å bidra faglig i forbindelse med digitalisering og magasinerings av tapetsamlingen.

I tillegg har Riksantikvaren et særlig eierskap til tapetsamlingen, fordi en stor del av tapetfragmentene ble innsamlet i regi av Riksantikvarens restaureringsatelier, i tiden før Riksantikvaren ble direktorat og NIKU ble skilt ut som frittstående institutt for forskning og oppdragsvirksomhet på kulturminnefeltet. Fagfeltet ble videreført i NIKU, med samme faglige tyngde som hos Riksantikvaren, og delvis også med samme bemanning som hadde gjennomført arbeidet med tapetinnsamling hos Riksantikvaren.

6.3 OsloMet

<https://www.oslomet.no/studier/studieoversikt>

I forbindelse med digitalisering av tapetsamlingen ønsker NIKU å legge til rette for et samarbeidsprosjekt med OsloMet om praksisplass for studenter. Praksisplassen vil gi studentene praktisk innsikt i digitalisering og formidling. OsloMet har vært positive til dette, men ønsket først å delta når prosjektet var kommet ordentlig i gang. Praksisen vil omfatte praktisk deltakelse i digitaliseringsprosjektet, og dermed innebære noe arbeidsavlastning for NIKU.

I første omgang ga OsloMet uttrykk for at digitaliseringsprosjektet kunne være en interessant case for en studentgruppe på bachelorstudiet Bibliotek- og informasjonsvitenskap i emnet Praktisk prosjektstyring, og at et case-studium kunne være aktuelt før finansiering av prosjektet er på plass.

Et samarbeid mellom NIKU og en studentgruppe fra OsloMet ble igangsatt våren 2023. Emnet Praktisk prosjektstyring skal gi studentene teoretisk kunnskap om prosjektarbeid som arbeidsmetode og praktiske ferdigheter i gjennomføring av arrangement og andre prosjekter.

6.4 Molo AS

<https://www.moloas.com/>

Bygningsvernbutikken Molo AS har uttalt interesse for å få reproduisert eldre tapeter. Butikken selger bygningsdetaljer til restaurering av eldre hus og interiører, blant annet tapeter. Molo AS forhandler, og setter selv i produksjon bygningsartikler fra tidligere stilperioder. Sortimentet i butikken dekker de fleste stilperioder fra slutten av 1700-tallet og frem til 1970.

Firmaet ble startet i 2003 og har hatt butikklokaler på Frogner i Oslo fra 2010. Molo AS har levert produkter både til privatpersoner og offentlige prosjekter og museer, med Riksantikvaren, NIKU, Byantikvaren eller fylkeskonservator involvert, og firmaet kan vise til en lang rekke relevante referanseprosjekter.

I tillegg til å være en aktuell initiativtaker til å få reproduisert tapeter ut ifra eldre tapetfragmenter, kan butikklokalet til Molo AS på Frogner i Oslo være et godt egnet sted for å formidle arbeidet med digitaliseringsprosjektet og tapetsamlingen til aktuelle brukergrupper.



Tre eksempler på tapetfragmenter fra samlingen

7 Fremdriftsplan

Prosjektet er planlagt gjennomført over en periode på tre år, etter følgende fremdriftsplan:

- Første år vil en NIKU-ansatt fagassistent fotografere, registrere og arkivere ca 3000 tapetfragmenter som allerede er separert, mens to innleide konsulenter vil separere og merke ca 1100 sammenlimte fragmenter, og rense, kutte og merke ca 4500 fragmenter fra tapetruller og tapetbøker.
- Andre år vil en NIKU-ansatt fagassistent fotografere, registrere og arkivere ca 3100 ferdig separerte tapetfragmenter, mens to innleide konsulenter vil gjennomføre kulturhistorisk vurdering av ca 4600 fragmenter.
- Tredje år vil en NIKU-ansatt fagassistent fotografere, registrere og arkivere ca 3000 ferdig separerte tapetfragmenter, mens to innleide konsulenter vil gjennomføre kulturhistorisk vurdering av ca 4500 fragmenter.

En NIKU-ansatt konservator vil stå for prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, faglig formidling og kvalitetssikring. Kompetanseoverføring, og faglig formidling vil skje gjennom hele prosjektperioden. Samarbeid med OsloMet er planlagt de to første årene. Digitaliseringsprosjektet vil bli avsluttet med en rapport, og med fysisk og digital overlevering av samlingen til mottakerinstitusjon.

Oppgave	2025	2026	2027	Bemanning
Separere, merke (useparerte fragmenter)	Ca 1100			Innleid konsulent
Rense, kutte, merke (tapetruller, tapetbøker)	Ca 4500			Innleid konsulent
Fotografere, registrere, arkivere (separerte fragmenter)	Ca 3000	Ca 500		NIKU fagassistent
Fotografere, registrere, arkivere (useparerte fragmenter)		Ca 1100		NIKU fagassistent
Fotografere, registrere, arkivere (tapetruller, tapetbøker)		Ca 1500	Ca 3000	NIKU fagassistent
Kulturhistorisk vurdering (separerte og useparerte fragmenter)		Ca 4600		Innleid konsulent
Kulturhistorisk vurdering (tapetruller, tapetbøker)			Ca 4500	Innleid konsulent
Kompetanseoverføring				NIKU konservator
Faglig formidling				NIKU konservator
Samarbeid med OsloMet				NIKU konservator
Overlevering til mottakerinstitusjon				NIKU konservator
Prosjektrapportering				NIKU konservator



Tre eksempler på tapetfragmenter i samlingen, produsert av F. H. Frølich's Tapetfabrik (1847-1916)

8 Budsjett

8.1 Totalbudsjett

Digitalisering av tapetsamlingen er beregnet til en total kostnadsramme (2025-2027) på NOK 6 649 826 eks mva, i henhold til følgende budsjett:

År 2025	Enheter	Enhetspris	Min/enhet	Timer atelier	Pluss 1,5 t/dag	Sum timer	Bemanning	Timepris	NOK eks mva
Prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring						350	NIKU konservator	1 498	524 160
Separere, merke (useparerte fragmenter)	1 100		13	238	60	298	Innleid konsulent	1 092	325 325
Rense, kutte, merke (tapetruller, tapetbøker)	4 500		10	750	188	938	Innleid konsulent	1 092	1 023 750
Fotografere, registrere, arkivere (separerte fragmenter)	3 000		10	500	125	625	NIKU fagassistent	1 092	682 500
Omslag m/én klaff A2 (250 stk pr pakke)	36	17 843							642 358
Omslag museumspapir A2 (500 stk pr pakke)	18	8 430							151 744
Fotoutstyr	1	16 380							16 380
Fotokonsulent	1	5 460							5 460
Totalt						2 210			3 349 837
År 2026	Enheter	Enhetspris	Min/enhet	Timer atelier	Pluss 1,5 t/dag	Sum timer	Bemanning	Timepris	NOK eks mva
Prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring						350	NIKU konservator	1 558	545 126
Fotografere, registrere, arkivere (separerte fragmenter)	500		10	83	21	104	NIKU fagassistent	1 136	118 300
Fotografere, registrere, arkivere (useparerte fragmenter)	1 100		10	183	46	229	NIKU fagassistent	1 136	260 260
Fotografere, registrere, arkivere (tapetruller, tapetbøker)	1 500		10	250	63	313	NIKU fagassistent	1 136	354 900
Kulturhistorisk vurdering (separerte og useparerte fragmenter)	4 600		5			383	Innleid konsulent	1 136	435 344
Totalt						1 379			1 713 930
År 2027	Enheter	Enhetspris	Min/enhet	Timer atelier	Pluss 1,5 t/dag	Sum timer	Bemanning	Timepris	NOK eks mva
Prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring						250	NIKU konservator	1 620	404 951
Fotografere, registrere, arkivere (tapetruller, tapetbøker)	3 000		10	500	125	625	NIKU fagassistent	1 181	738 192
Kulturhistorisk vurdering (tapetruller, tapetbøker)	4 500		5			375	Innleid konsulent	1 181	442 915
Totalt						1 250			1 586 058
2025-2027						Sum timer			NOK eks mva
Totalt						4 840			6 649 826

8.2 Budsjett for delprosjekter

Digitalisering av tapetsamlingen kan deles opp i følgende tre delprosjekter, med mulighet for finansiering fra ulike kilder:

Delprosjekt A: Systematisering

Separere og merke useparerte tapeter. Rense, kutte og merke tapetruller. Merke tapetbøker. Totalt (2025) NOK 2 492 617 eks mva

Delprosjekt B: Digitalisering

Fotograferer og registrerer tapetfragmenter. Digitalisering av alle faktaopplysninger. Etablere referansesamling. Totalt (2025-2027) NOK 2 962 257 eks mva

Delprosjekt C: Analysering

Kulturhistorisk vurdering av tapetene. Løfte samlingen til et brukernivå. Totalt (2026-2027) NOK 1 194 952 eks mva

	Del A		Del B		Del C		Del A-B-C
	NOK eks mva	Timer	NOK eks mva	Timer	NOK eks mva	Timer	
År 2025							
Prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring	349 440	233	174 720	117			524 160
Separere, merke (useparerte fragmenter)	325 325	298					325 325
Rense, kutte, merke (tapetruller, tapetbøker)	1 023 750	938					1 023 750
Fotograferer, registrerer, arkiverer (separerte fragmenter)			682 500	625			682 500
Omslag m/én klaff A2 (250 stk pr pakke)	642 358						642 358
Omslag museumspapir A2 (500 stk pr pakke)	151 744						151 744
Fotoutstyr			16 380				16 380
Fotokonsulent			5 460				5 460
Totalt	2 492 617	1 469	857 220	742			3 349 837
År 2026							
Prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring			363 418	233	181 709	117	545 126
Fotograferer, registrerer, arkiverer (separerte fragmenter)			118 300	104			118 300
Fotograferer, registrerer, arkiverer (useparerte fragmenter)			260 260	229			260 260
Fotograferer, registrerer, arkiverer (tapetruller, tapetbøker)			354 900	313			354 900
Kulturhistorisk vurdering (separerte og useparerte fragmenter)					435 344	383	435 344
Totalt			1 096 878	879	617 053	500	1 713 930
År 2027							
Prosjektledelse, fagsamarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring			269 967	167	134 984	83	404 951
Fotograferer, registrerer, arkiverer (tapetruller, tapetbøker)			738 192	625			738 192
Kulturhistorisk vurdering (tapetruller, tapetbøker)					442 915	375	442 915
Totalt			1 008 159	792	577 899	458	1 586 058
2025-2027							
Totalt	2 492 617	1 469	2 962 257	2 413	1 194 952	958	6 649 826

8.3 Budsjettforutsetninger

Prisjustering

Det er budsjettetert med en prisjustering på 4 % i 2025, 4 % i 2026 og 4 % i 2027.

Tidsbruk og bemanning for ulike arbeidsoppgaver med ulike kategorier av tapetfragmenter

Det knytter seg ulike arbeidsoppgaver og bemanningsbehov til ulike tapetkategorier. I budsjettet er derfor tidsbruk pr arbeidsoppgave, samt timepris beregnet individuelt for de ulike tapetkategoriene.

Arbeidsoppgave	Bemanning	Tapet-kategori	Min/pr fragment
Separere, merke	Innleid konsulent	Useparerte fragmenter	13
Rense, kutte, merke	Innleid konsulent	Tapetruller, tapetbøker	10
Fotograferere, registrere, arkivere	NIKU fagassistent	Separerte fragmenter	10
Fotograferere, registrere, arkivere	NIKU fagassistent	Useparerte fragmenter	10
Fotograferere, registrere, arkivere	NIKU fagassistent	Tapetruller, tapetbøker	10
Kulturhistorisk vurdering	Innleid konsulent	Separerte og useparerte fragmenter	5
Kulturhistorisk vurdering	Innleid konsulent	Tapetruller, tapetbøker	5

Daglig tillegg på 1,5 time til faste gjøremål

I forbindelse med det praktiske arbeidet med separering, rensing, kutting, merking, fotografering, registrering og arkivering av tapetfragmentene, som skal gjennomføres i NIKUs atelier, er det budsjettetert med et daglig tillegg på 1,5 time til faste gjøremål (rigging av utstyr, frakt av tapetfragmenter, opprydding og vask). Tillegget på 1,5 time er *ikke* beregnet for arbeidet med den kulturhistoriske vurderingen av tapetfragmentene.

Prosjektledelse, samarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring

Kostnadene til prosjektledelse, samarbeid, kompetanseoverføring, formidling og kvalitetssikring er fordelt forholdsmessig på delprosjekt A, B og C på følgende måte:

År	Delprosjekt A: Systematisering	Delprosjekt B: Digitalisering	Delprosjekt C: Analysering
2025	2/3	1/3	
2026		2/3	1/3
2027		2/3	1/3

Andre kostnader

Innkjøp av pappomslag og museumspapir til å arkivere den fysiske tapetsamlingen er lagt til delprosjekt A. Utgifter til fotoutstyr og fotokonsulent er lagt til delprosjekt B.

8.4 Budsjettpostene

Prosjektledelse, samarbeid, kompetanseoverføring, formidling, kvalitetssikring

- Prosjektledelse: Administrasjon og koordinering av fremdrift og prosjektdeltakere
- Fagsamarbeid: Samarbeid og dialog underveis med Riksantikvaren, mottakerinstitusjonen, OsloMet og brukerinstitusjoner
- Kompetanseoverføring: Kunnskapsoverføring av metode og kulturhistoriske vurderinger, for å sikre at kompetansen på innsamling, bevaring og klassifisering av tapeter videreføres i NIKU
- Formidling: Formidling av digitaliseringsprosjektet og arbeidsprosessen gjennom relevante publiseringskanaler
- Kvalitetssikring: Løpende kvalitetssikring av arbeidsprosesser og resultater

Andre kostnader

- Omslag m/én klaff A2 (250 stk pr pakke): Arkivutstyr til fysisk tapetsamling. Størrelse og kvalitet vil bli bestemt i samråd med mottakerinstitusjon.
- Omslag museumspapir A2 (500 stk pr pakke): Arkivutstyr til fysisk tapetsamling. Størrelse og kvalitet vil bli bestemt i samråd med mottakerinstitusjon.
- Fotoutstyr: Innkjøp av utstyr til fast fotostasjon til fotografering av ca. 9000 tapetfragmenter
- Fotokonsulent: Bistand til montering av fast fotostasjon og veiledning før oppstart

9 Finansieringsmuligheter

NIKU har ikke egne midler til å finansiere digitaliseringsprosjektet. Vi vil søke ekstern finansiering til gjennomføring av prosjektet og vurderer følgende finansieringskilder:

9.1 Riksantikvaren: Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet

<https://www.riksantikvaren.no/tilskudd/oversikt-over-tilskuddsordninger/tilskudd-til-verdiskapingsarbeid-pa-kulturminneområdet/>

Aktuelle delprosjekter

Delprosjekt A: Systematisering

Søknadsfrist

Søknader blir behandlet fortløpende. Det er likevel ønskelig at søknader sendes inn i forkant av eller tidlig i det året det søkes om tilskudd for.

Formål

Prosjekter som får støtte, skal bidra til at kulturmiljøet får en tydelig rolle i lokal og regional utvikling. Du kan søke tilskudd til prosjekter der offentlige og private aktører inngår forpliktende samarbeid om

- formidling og tilrettelegging for bærekraftig bevaring og bruk
- kompetanseutvikling, nettverk og samarbeid
- nærings-, steds- og lokalsamfunnsutvikling

Fylkeskommuner, kommuner, Longyearbyen lokalstyre, museer, organisasjoner, bedrifter og privatpersoner kan søke tilskudd etter ordningen.

9.2 Kulturdirektoratet: Norsk kulturfond. Prosjektstøtte kulturvern

<https://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/prosjektstotte-kulturvern>

Aktuelle delprosjekter

Delprosjekt B: Digitalisering

Delprosjekt C: Analysering

Søknadsfrist

- 5. mars
- 4. juni
- 3. september
- 3. desember

Formål

Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling som gir økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag. Det blir lagt særlig vekt på tiltak som inkluderer flere stemmer, styrker mangfoldet og øker bredden i kulturvernet.

Frivillige lag og organisasjoner, privatpersoner, ulike stiftelser, museum, arkiv, bibliotek, kommuner, fylkeskommuner og dokumentarfilmskapere kan være aktuelle søkere.

9.3 Sparebankstiftelsen DNB

<https://sparebankstiftelsen.no/>

Aktuelle delprosjekter

Delprosjekt A: Systematisering

Delprosjekt B: Digitalisering

Delprosjekt C: Analysering

Søknadsfrist

- 1. april
- 1. september
- 1. desember

Formål

Sparebankstiftelsen DNB er en uavhengig stiftelse som gir bidrag til allmennyttige formål. NIKUs søknad kan falle inn under formålsområdene Kunst og kultur og Nærmiljø og kulturarv.

9.4 Stiftelsen UNI

<https://www.stiftelsen-uni.no/>

Aktuelle delprosjekter

Delprosjekt B: Digitalisering

Søknadsfrist

Søknadene behandles løpende på seks årlige styremøter.

Formål

Stiftelsen UNI er en allmennyttig stiftelse som skal støtte tiltak som verner mennesker og fortidsminner. Stiftelsens ideelle formål er å fremme allmennyttig virksomhet innen skade- og miljøvern, for derved å bidra til en trygg utvikling i det norske samfunn. Stiftelsens bidrag skal i første rekke være økonomisk støtte til prosjekter og påskjønnelse til institusjoner og enkeltpersoner.



Tapetfragment fra Rådhusgaten 12, Oslo

9.5 Arkivverket: Prosjekt- og utviklingsmidler til arkivformål

<https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/utviklingsmidler-for-arkivsektoren>

Aktuelle delprosjekter

Delprosjekt A: Systematisering
 Delprosjekt B: Digitalisering
 Delprosjekt C: Analysering

Søknadsfrist

Prosjekt- og utviklingsmidler til arkivformål for 2024 er ikke lyst ut ennå (pr januar 2024), men søknadsfristen i 2023 var 10. oktober.

Formål

Arkivverket har siden 2015 disponert prosjekt- og utviklingsmidler for tiltak som styrker sikring og tilgjengeliggjøring av samfunnets arkiver. Programområdene for 2022 var: Videreutvikling av privatarkivfeltet (VPF) og Innovasjon i offentlig forvaltning (IOF).

Målgruppen for støtteordningen er institusjoner, organisasjoner og andre som bevarer, gjør tilgjengelig og formidler arkiv.

9.6 Kulturrådet: Digitalisering – mangfold, dialog og samarbeid

<https://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/digitalisering-mangfold-dialog-samarbeid>

Aktuelle delprosjekter

Delprosjekt B: Digitalisering

Søknadsfrist

Prosjekter som har fått tilskudd fra denne ordningen pågår i perioden 2021-2023. *Kulturrådet opplyser at de er i ferd med å lage nye programmer som vil lyses ut i mai 2024.*

Formål

Kulturdirektoratet ønsker med dette programmet å bidra til:

- et økt mangfold av brukere som engasjeres i møte med museene, med styrking av opplevelser og kunnskap gjennom anvendelse av digitale tjenester
- effektiv digitalisering av tredimensjonale samlinger og handlingsbåren kunnskap – basert på utprøvde arbeidsmetoder

Museer og museumsnettverk kan søke. Det oppfordres til samarbeid mellom flere museer, eller mellom museer og forskningsmiljøer eller andre relevante aktører.



Tre eksempler på tapetfragmenter fra samlingen

10 Kompetanse og bemanning

NIKU er et tverrfaglig kompetansesenter som driver forskning, utvikling og oppdragsvirksomhet på kulturminnefeltet for kulturminneforvaltningen og andre relevante brukere og aktører i samfunnet. NIKU leverer forskning og utredninger knyttet til kulturarv og kulturmiljø i en landskaps- og samfunnsmessig kontekst, slik det inngår i samfunnsutvikling, planlegging og forvaltning.

Av spesiell betydning for dette prosjektet er NIKUs rolle som et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø for norske og internasjonale kulturminner, og at instituttet setter søkelys på kulturminner og kulturmiljøer som et aktivum for samfunnet. Avgjørende for prosjektet er NIKUs kompetanse på historiske interiører, tapeter og veggdekor. NIKU har bred forskerkompetanse på dette fagfeltet og et nasjonalt og internasjonalt nettverk knyttet til forskning på historiske materialer og metoder. Prosjektet vil bli bemannet med høyt kvalifisert personell som har bred og relevant erfaring på fagfeltet.

NIKU har god gjennomføringsevne til oppfyllelse av prosjektet. NIKUs brede faglige profil og gjennomsnittlige bemanning på ca. 80 personer de siste årene sikrer en fleksibel tilpasning, og at prosjektet vil bli sluttført innenfor planlagte tidsrammer.

Følgende NIKU-ansatte vil delta i prosjektet



Hulda Blix vil være prosjektleder, med ansvar for forarbeid, gjennomføring og slutføring av digitaliseringen og magasineringen av tapetsamlingen. Blix er fargeundersøker og monumentalkunstkonservator i NIKU. Hennes hovedarbeidsområde er farge- og bygningsarkeologiske undersøkelser av interiør og eksteriør, i tillegg til konservering av veggmalier og skulptur. Hun har tidligere jobbet med fargeundersøkelser i København og som skulpturkonservator i Oslo kommunes kunstsamling.



Dagheid Berg vil være prosjektmedarbeider. Berg er malerikonservator i NIKU og arbeider med konservering av lærretsmaleri, bemalt tre og kirkekunst. Berg har tidligere arbeidet som malerikonservator ved Sørlandets Kunstmuseum, Bergen museum, De kulturhistoriske samlinger og Riksutstillinger. Berg har jobbet med NIKUs tapetsamling. Hun har omfattende erfaring med rens og retusjering og har utvidet utdanning innen kjemi.



Lars Jacob Hvinden-Haug vil være prosjektmedarbeider og bidra med stilhistorisk og arkitekturhistorisk kompetanse. Hvinden-Haug er dr.ing. sivilarkitekt MNAL og forsker i NIKU. Han har bred erfaring med bygningsarkeologiske undersøkelser og kartlegging av kulturminneverdier fra alle perioder og har gjennom mange år arbeidet med norsk arkitekturhistorie i en internasjonal kontekst og på bakgrunn av samfunnsmessige sammenhenger, spesielt i 1600- og 1700-årene.



Åse Dammann vil bidra i arbeidet med prosjektbeskrivelse og søknader. Dammann er etnolog og jurist og har omfattende erfaring som prosjektleder i NIKU, blant annet for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram for eldre og verneverdige bygninger i perioden 2010-2020.

Fagassistent i Konserveringsavdelingen vil ha hovedansvar for å gjennomføre fotografering av tapetfragmentene, digital registrering av data, samt fysisk arkivering av tapetfragmentene.

Følgende konsulentbistand vil bli benyttet i prosjektet:

Jon Brønne (konsulentfirma Vel Bevert, org.nr. 980 675 653) vil bistå med konserveringsfaglig rådgivning i prosjektet. Brønne er malerikonservator og tidligere seniorforsker i NIKU og professor II ved Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet. Før NIKU arbeidet Brønne i over 26 år ved Riksantikvarens restaureringsatelier, hvor han ledet konserveringsatelieret i perioden 1982-1993. Brønne har arbeidet med skade- og tilstandsvurderinger av bygninger og objekter, vurdering av verneverdier, rådgiving i bygningsvern, farge- og bygningsarkeologiske undersøkelser, bygnings-, farge-, material- og dekorhistorie, tradisjonelle overflatebehandlinger, tapeter, preventiv konservering, kirkeinventar, og konservering av veggfast dekor i oljemaling og limfarge. Av særlig betydning for dette prosjektet er Brønnes mangeårige arbeid med undersøkelser, konservering, separering, rekonstruksjon og arkivering av tapeter, samt førstehånds kjennskap til NIKUs tapetsamling.

Brit Heggenhougen (konsulentfirma Brit Heggenhougen, org.nr. 924 609 419) vil bistå med konserveringsfaglig rådgivning i prosjektet. Heggenhougen er malerikonservator og tidligere ansatt hos Riksantikvaren og NIKU, hvor hun arbeidet med konservering og restaurering av polykrom skulptur, lerrets- og papirtapeter, bemalt dekor på mur og tre, samt fargeundersøkelser av bygninger. Av særlig betydning for dette prosjektet er Heggenhougens mangeårige arbeid med undersøkelser, konservering, separering, rekonstruksjon og arkivering av tapeter, samt førstehånds kjennskap til NIKUs tapetsamling.

Foto-konsulent vil bli innleid for å gi råd og bistå med å rigge fast fotostasjon for fotografering av de mindre tapetfragmentene.

11 Kvalitetssikringssystemer

NIKU har godt innarbeidete og velfungerende styringssystemer for kvalitetssikring av arbeidsprosesser og ytelser som skal leveres. Kvalitetssikringen omfatter både prosjektetablering, prosjektgjennomføring og prosjektavslutning. Alle faglige leveranser blir kvalitetssikret ved egen- og sidemannskontroll og deretter godkjent av avdelingsleder. Leveranser av administrativ art blir kvalitetssikret ved egen- og sidemannskontroll og godkjent av prosjektleder.


NIKU har godt innarbeidete rutiner for kalibrering av faglige vurderingskriterier. Kvalitetssikring av kulturminnefaglige vurderinger skjer ved jevnlig gjennomgang og diskusjon av resultater i løpet av prosjektperioden. På denne måten sikrer vi at like og korrekte kriterier legges til grunn for de kulturminnefaglige vurderingene av alle prosjektdeltakere og gjennom hele prosjektgjennomføringen.

NIKU har godt innarbeidete HMS-rutiner. Vi arbeider systematisk for å oppfylle kravene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen og tilfredsstiller kravene i forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheten (internkontrollforskriften). I dette prosjektet vil vi ta særlig hensyn til at fargepigmentene i tapetfragmentene i noen tilfeller kan inneholde helseskadelige stoffer.


NIKU har godt innarbeidete rutiner for datasikkerhet.

12 Referanseprosjekter


Vi viser til følgende relevante referanseoppdrag gjennomført av NIKU i løpet av de siste årene:

Oppdrag	Norderhov prestegård, Ringerike
	Dokumentasjon, datering og tilstandsvurdering av tapet i Munkestua på Norderhov gamle prestegård. Metallimiterende papirtapet fra tidlig eller midten av 1900-tallet.
Relevans	Oppdrag som omfatter vurdering av papirtapets alder og tilstand
Oppdragsgiver	Buskerudmuseet
Kontaktperson	Emma Nielsen
E-post	nielsen@buskerudmuseet.no
Bemanning NIKU	Hulda Blix, Brit Heggenhougen (ekstern)
Kontraktssum	NOK 33 600 eks mva
Oppdragsperiode	2022

Oppdrag	Store Milde, Fana, Bergen
	Detaljert forslag til hvordan lerretstrekene med figur- og dekormalte flater i Regence-salen og Rokokkosalen kan behandles. Lerretstrekkenes og takmalerienes materielle utforming og tilstand beskrives gjennom foto og tekst. Skjematisk dokumentasjon av tilstand.
Relevans	Oppdrag som omfatter konservering og registrering av gamle tapeter
Oppdragsgiver	Nord- og Midthordland Høgskulelag
Kontaktperson	Tore Haltli
E-post	rektor@fanafolk.no
Bemanning NIKU	Barbro Wedvik, Tone Olstad
Kontraktssum	NOK 163 000 eks mva
Oppdragsperiode	2021

Oppdrag	Villa Stenersen, Oslo
	Fargeundersøkelse av utvalgte interiøroverflater i forbindelse med betongrehabilitering i Villa Stenersen (Arne Korsmo, 1939). Opprinnelig fargelag og tapet i fire rom ble kartlagt og dokumentert. Prøver av tapetene ble demontert og overlevert oppdragsgiver for videre bevaring og eventuell rekonstruksjon.
Relevans	Oppdrag som omfatter konservering og registrering av gamle tapeter
Oppdragsgiver	Statsbygg
Kontaktperson	Melanie Björklund
E-post	melanie.bjorklund@statsbygg.no
Bemanning NIKU	Hulda Blix, Brit Heggenhougen
Kontraktssum	NOK 72 000 eks mva
Oppdragsperiode	2020

Oppdrag	Stiftsgården, Trondheim
	Behandling av ett av J. C. C. Michaelsens store lerretsmalerier i spisesalen i Stiftsgården. Arbeidet ble utført på stedet og innebar smussrens, fjerning av ferniss, refernissering, kitting og retusjering. De øvrige to lerretsmaleriene ble behandlet av NIKU i 2017 og 2018.
Relevans	Oppdrag som omfatter konservering og registrering av gamle tapeter
Oppdragsgiver	Statsbygg Midt-Norge
Kontaktperson	Tore Høiem
E-post	tore.hoiem@statsbygg.no
Bemanning NIKU	Karen Mengshoel, Dagheid Berg, m.fl.
Kontraktssum	NOK 347 000 eks mva
Oppdragsperiode	2019-2020

Oppdrag	Hovin gård, Ullensaker
	NIKU har behandlet himlingen, brystningen, listverket og tapetet i salen i første etasje. Salen ble bygd om og innredet i 1762. NIKUs arbeid i salen innebar blant annet rensing, planering, dublering og reparasjoner av skader på et 1700-talls lerretstapet.
Relevans	Oppdrag som omfatter konservering og registrering av gamle tapeter
Oppdragsgiver	Halvor og Kari Tangen (eiere av Hovin gård)
Kontaktperson	Halvor Tangen
E-post	970 12 318
Bemanning NIKU	Brit Heggenhougen, Dagheid Berg, m.fl.
Kontraktssum	NOK 2 627 000 eks mva
Oppdragsperiode	2017

Oppdrag	Status for verneverdige kulturminner
	Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram for eldre og verneverdige bygninger. Oppdraget omfattet kontrollregistrering i felt av ca 6 500 bygninger i 10 kommuner. Alle bygninger ble fotografert og tilstandsregistrert, og foto og registreringsdata ble systematisert og analysert i Excel, for å identifisere endringsmønstre, tendenser og trusler for bygningsarven. Formålet med programmet er å gi Riksantikvaren kunnskapsgrunnlag for å kunne rapportere og styre i tråd med nasjonale mål for kulturminneforvaltningen.
Relevans	Stort registreringsoppdrag. Systematisering av omfattende dataregister
Oppdragsgiver	Riksantikvaren
Kontaktperson	Leidulf Mydland
E-post	leidulf.mydland@ra.no
Bemanning NIKU	Åse Dammann, m.fl.
Kontraktssum	NOK 9 800 000 eks mva
Oppdragsperiode	2015-2020

13 Relevant litteratur

- Andrews, W. and J. W. P. Campbell (2021). "How wallpaper archives contribute to our understanding of historic building interiors." In: *Journal of Architectural Conservation* 27(1-2): 66-83.
- Broström, I. and E. Stavenow-Hidemark (2004). *Tapetboken : papperstapeten i Sverige*. Stockholm, Byggförlaget.
- Brønne, J. and M. Kollandsrud (1999). *Tapeter i Norge*. Oslo, Fortidsminneforeningen.
- Drange, T., Aanesen, H.F. and Brønne, J. (2011). *Gamle trehus : historikk, reparasjon og vedlikehold*. Oslo, Gyldendal undervisning.
- Entwisle, E. A. (1954). *The book of wallpaper : a history and an appreciation*. London, Arthur Barker.
- Greysmith, B. (1976). *Wallpaper*. London, Studio Vista.
- Grieg, S. (1966). *Industriredet : Vallø Tapetfabrik a/s 1891-1966*. Vallø, Vallø tapetfabrik.
- Hansen, F. and O. I. Jensen (1991). *Farvekemi. Uorganiske pigmenter*, Gads Forlag.
- Hidemark, E. and M. Maxén (2006). *Tapeter, tapeter!* Stockholm, Nordiska museets förlag.
- Hoskins, L. (ed.) (2005). *The Papered wall : the history, patterns and techniques of wallpaper*. London, Thames & Hudson.
- Johnsson, B., Knutson, A. and Ateva, F. (2008). *Gyllenläder och arseniktapeter : 400 år av tapeter från Kalmar län*. Kalmar, Kalmar läns museum ; Kalmar läns hembygdsförbund.
- Mogensen, M. (2005). *Tapet i Danmark i 200 år : fremstilling og anvendelse ca. 1730-1930*. Århus, Erhvervsarkivets Forskningsfond.
- Nouvel, O. (1981). *Französische Papiertapeten 1800-1850*. Tübingen, Wasmuth.
- Olligs, H. (1970). *Tapeten : ihre Geschichte bis zur Gegenwart : 1 : Tapeten-Geschichte*. Braunschweig.
- Olligs, H. (1970). *Tapeten : ihre Geschichte bis zur Gegenwart : 2 : Fortsetzung Tapeten-Geschichte*. Braunschweig.
- Olligs, H. (1969). *Tapeten : ihre Geschichte bis zur Gegenwart : 3 : Technik und wirtschaftliche Bedeutung*. Braunschweig.
- Oman, C. and J. Hamilton (1982). *Wallpapers : a history and illustrated catalogue of the collection of the Victoria and Albert Museum*. London, Sotheby Publ. in assoc. with the Victoria and Albert Museum.
- Saunders, G. (2002). *Wallpaper in interior decoration*. London, V&A Publications.
- Stavenow-Hidemark, E. (ed.) (2007). *New discoveries, new research. The International Wallpaper Conference, The Nordiska Museet in Stockholm*.
- Thornton, P. (1984). *Authentic decor : the domestic interior, 1620-1920*. London, Weidenfeld and Nicolson.
- Tunander, I. (1984). *Tapeter i Sverige*. Västerås, ICA bokförlag.
- Wallin, S. (1968). *Tapeter 1500-1900 i Nordiska museet*. Stockholm, Nordiska museet.

Vedlegg 1: Anbefalingsbrev

For å kartlegge bruksverdien av en tilgjengelig tapetsamling, sendte NIKU i 2022 ut en forespørsel om anbefalingsbrev, adressert til en rekke institusjoner som kunne være mulige brukere av en slik referansesamling.

NIKU mottok anbefalingsbrev fra følgende institusjoner:

- Anno Museum
- Byantikvaren i Bergen
- Byantikvaren i Eigersund
- Byantikvaren i Fredrikstad
- Byantikvaren i Oslo
- Byantikvaren i Røros
- Bygg og Bevar
- Fylkeskommune Agder
- Fylkeskommune Innlandet
- Fylkeskommune Rogaland
- Fylkeskommune Trøndelag
- Fylkeskommune Vestfold og Telemark
- Fylkeskommune Viken
- Handtryckta Tapeter, Stockholm
- Molo AS, Oslo
- Museene i Sør-Trøndelag
- Petter Dass-museet
- Romsdalsmuseet
- Teknisk museum
- Varanger Museum
- Østfoldmuseene

Anno museum

Norsk institutt for kulturminneforskning
NIKU Hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO

Deres ref.:	Deres dato:	Vår ref.: 22/00115-2	Vår dato: 03.06.2022
-------------	-------------	----------------------	----------------------

Anbefalingsbrev: Digitalisering av tapetsamling

NIKU planlegger et prosjekt med å digitalisere og tilgjengeliggjøre sin tapetsamling på ca. 9 000 tapetfragmenter. Samlingen av tapetfragmenter representerer et unikt og omfattende kulturhistorisk kildemateriale.

Med dette prosjektet ønsker de å bevare og systematisere tapetsamlingen som referansesamling for forskning, offentlig forvaltning, fagfolk innen restaureringshåndverk og allmenheten, som bidrag til en kunnskapsbasert forvaltning.

Anno museum mener dette er et viktig arbeid fr å sikre et referansemateriale for forskning på eldre tapetinteriører. Dette vil også skape et kunnskapsgrunnlag for å sette i stand, restaurere og tilbakeføre interiører i fredete og museale bygninger.

Om det omsøkes finansiering til dette prosjektet vil Anno Museum gi vår anbefaling

Med vennlig hilsen

Sven Inge Sunde
Adm. Dir.
Anno museum AS

Sander Solnes
Faglig leder konservering
Anno museum AS

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevet signatur.

Anno museum AS
Postboks 117
2401 Elverum

Telefon
+47 62 40 90 75

Organisasjonsnummer
NO 994 933 272 MVA

post@annomuseum.no
www.annomuseum.no

Byantikvaren i Bergen



BYRÅDSAVDELING FOR KLIMA,
MILJØ OG BYUTVIKLING
Byantikvaren

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR
KULTURMINNEFORSKNING
Postboks 736 Sentrum

0105 OSLO

Vår referanse: 2022/61832-2
Saksbehandler: Endre Leivestad
Dato: 14. juni 2022
Deres ref.: Hulda Blix

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) Anbefaling av søknad om støtte fra Kulturminnefondet til etablering av digital tapetsamling

NIKU ønsker å digitalisere og tilgjengeliggjøre sin tapetsamling på ca. 9 000 tapetfragmenter. Samlingen omfatter et unikt kulturhistorisk kildemateriale, som er verdifull som referansesamling til forskning og forvaltning.

Byantikvaren i Bergen vil ha nytte av en slik samling i arbeidet med å identifisere og datere historiske bygninger og i forbindelse med veiledning / rådgivning for tiltakshavere/eiere som ønsker å tilbakeføre interiør på eldre bygninger. Vi anbefaler derfor en søknad om støtte til det aktuelle formålet. Om en søknad tilgodeses med økonomisk støtte er imidlertid ikke opp til oss – de ansatte ved finansieringskildene gjør sine egne vurderinger og prioriteringer.

Med hilsen
Byantikvaren

Johanne Elisabeth Gillow - Byantikvar
Endre Leivestad - spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Postadresse:
Postboks 7700, 5017 BERGEN
Kontoradresse:
Skostredet 5

Telefon: 55566508
E-post: byantikvaren@bergen.kommune.no
Internett: www.bergen.kommune.no

Byantikvaren i Eigersund

SV: NIKUs digitalisering av tapetsamling - forespørsel om anbefalingsbrev



Tina Tønnessen <tina.toennessen@e

Til Blix, Hulda

Kopi NIKU arkiv - resepsjon

Du svarte på meldingen 22.12.2022 12:46.

Svar

Svar til alle

Videre send



tor. 22.12.2022 09:4

Hei .

Jeg skrev denne i mai, men den ble liggende usendt i epostarkivet mitt. Beklager det.

Som tidligere byantikvar i Eigersund kommune har det dukket opp flere spennende tapetstykker fra ulike tidsperioder. Tilgang på en samling av de ulike tapetmønstre tror jeg vil lette veiledning til huseier og bevisstgjøring av potensiell bevaringsverdi i de ulike byggverkene.

Det er lite tilgjengelig informasjon om historiske tapettyper og en samling som viser utbredelse av ulike mønstre eller til og med regionale eller lokale forskjeller kan bidra til å bygge opp under bevaringstanken og vekke engasjementet til huseier.

Med vennlig hilsen

Tina Tønnessen - Byggesaksleder

Seksjon Byggesak - Samfunnsutvikling

Direkte telefon: 92 85 56 99 - sentralbord: 51 46 80 00

www.eigersund.kommune.no - [Facebook.no/eigersund](https://www.facebook.com/eigersund) - @EigersundK

Det er ikke tillatt å bruke e-post til taushetsbelagt informasjon jf. forvaltningslovens § 13 og/eller sensitive personopplysninger jf. personopplysningsloven. All epost til og fra Eigersund kommune er i utgangspunktet journalpliktig etter arkivloven, og vil også kunne være et offentlig saksdokument som andre vil kunne få innsyn i etter offentlighetslovens regler.

Byantikvaren i Fredrikstad


FREDRIKSTAD KOMMUNE

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR KULTURMINNEFORSKNING
 Blix, Hulda
 Postboks 736 Sentrum
 0105 OSLO

Deres referanse	Vår referanse	Klassering	Dato
	2022/12141-2-188844/2022-MANSTE	C40	20.06.2022

NIKUs digitalisering av tapetsamling - anbefalingsbrev

Fredrikstad kommune ved byantikvaren er blitt forespurt om vi kan vurdere den konkrete nytten potensiell digitalisering av NIKUs unike tapetsamling, bestående av ca 9000 tapetfragmenter, kan ha for oss.

Digitalisering av verdifullt arkivmateriale har de senere år bidratt til å effektivisere og heve kvalitet og kunnskapsnivå innenfor mange fag, deriblant kulturminnevernet. En slik digitalisering som NIKU foreslår, der tapetfragmentene digitaliseres og tolkes, vil slik vi ser det kunne ha betydelig nytte. For vår del sannsynligvis knyttet til praktisk anvendelse, som mulig kunnskapsressurs for historisk riktige tapetvalg ved tilbakeføring av eldre interiører. Samtidig ser vi også at god tilgang på kvalitetssikrede data kan bidra til styrking av forskning, formidling og engasjement, samt har et potensiale for reproduksjoner dersom det åpnes for det. Graden av nytte kan tenkes å være knyttet til hvor tilgjengelig den digitaliserte informasjonen blir.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Mari Oline Giske Stendebakken
 byantikvar

Bærekraftig samfunnsutvikling
 Besøksadresse: Nygaardsgt. 16, 1606 Fredrikstad
 E-postadresse: postmottak@fredrikstad.kommune.no
 Telefon: 69 30 60 00 Org.nr: 940039541

Postadresse: Postboks 1405, 1602 FREDRIKSTAD
 Webadresse: www.fredrikstad.kommune.no
 Tlf. saksbeh.: 69 30 56 19 Bankkonto: 5122 05 77000

Byantikvaren i Oslo

Byantikvaren



Hulda Blix

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
22/975 - 2

Saksbeh.:
Bengt Aage Lifoss

Dato:
08.07.2022

NIKUs digitalisering av tapetsamling - anbefalingsbrev

Vi viser til e-post fra NIKU den 30.05.2022 med forespørsel om et anbefalingsbrev i forbindelse med digitalisering av NIKUs historiske tapetarkiv.

Vi er positive til at det jobbes med å opprette en digitalisert arkiv over de historiske tapetene. Dette er i dag vanskelig tilgjengelig fagområde som har høy kulturhistorisk verdi, og som vi tror vil være til nytte og glede for mange. Byantikvaren vil særlig kunne ha nytte av et slikt digitalt arkiv i saker som gjelder tilbakeføring av fredete interiører. Det er ofte manglende eller mangelfull historisk dokumentasjon i mange slike interiører.

Et av Byantikvarens primære arbeidsområde er rådgivning og byggesaker som gjelder historiske bygningers eksteriører. Imidlertid henger eksteriør og interiør ofte tett sammen, i spørsmål knyttet til bygningsvern. Både i vårt kundemottak som driver med rådgivende tjenester, og i henvendelser på telefon, blir vi ofte stilt spørsmål som gjelder interiør i form av interiørdetaljer, fargesetting og historiske tapeter. Byantikvaren har selv ingen tilgjengelige digitale arkiver å slå opp i når vi får slike henvendelser. Det vil derfor vært nyttig å få på plass et slikt arkiv som kan gjøre kunnskapen på dette området mer tilgjengelig.

Vi kan derfor trygt anbefale digitaliseringsprosjektet som vil kunne øke kunnskapen om dette lenge nedprioriterte og vanskelige kunnskapsfeltet.

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
NIKU arkiv - resepsjon

Mottakere:
Hulda Blix



Besøksadresse:
Maridalsveien 3, 0178 Oslo
Postadresse:
Postboks 2094 Grünerløkka, 0505 OSLO

Telefon: 23460295
postmottak@bya.oslo.kommune.no
Org. nr.: 976819993
oslo.kommune.no

Byantikvaren i Røros



Niku Oslo
Postboks 736 Sentrum

0105 OSLO

Røros, 27.06.2022

Vår ref.	Løpenr.	Arkivkode	Saksbehandler	Deres ref.
22/1198-2	8678/22	C50	Magnus Borgos 924 26 897	

NIKUS DIGITALISERING AV TAPETSAMLING

NIKU har i dag ei stor tapetsamling på nærmere 9 000 tapetfragmenter. Dette utgjør en svært viktig kunnskapskilde, både for forskning og nyproduksjon av eldre tapeter. Byantikvaren i Røros kommune ser på det som svært viktig at denne tapetsamlingen digitaliseres og tilgjengeliggjøres. Dette vil ha stor verdi for det norske kulturmiljøfeltet, både for den offentlige forvaltningen og for private aktører.

Samlingen vil være en stor kunnskapsressurs ved tilbakeføring av eldre interiører og for nyproduksjon av eldre tapeter. Byantikvaren i Røros kommune har ved flere anledninger vært involvert i prosjekter knyttet til eldre tapeter. Kunnskap om eldre tapeter har da vært svært viktig.

Byantikvaren i Røros kommune anbefaler på det varmeste at det støttes opp om digitaliseringen av tapetsamlingen til NIKU og at det blir gitt finansiering til prosjektet.

Med hilsen
Røros kommune

Magnus Borgos
Byantikvar

Kopi:

Vedlegg:



Post- og besøksadresse
Bergmannsgata 23
7374 RØROS
Telefon: 72 41 94 00

Org.nr: NO 939 898 743 MVA
Bankgiro: 4280.05.23022
www.roros.kommune.no
postmottak@roros.kommune.no

Værien
Vuelie
Pulsen
i fjellet

Bygg og Bevar

Anbefalingsbrev: Digitalisering av tapetsamling

Bygg og Bevar anbefaler på det sterkeste prosjektsøknaden til NIKU for digitalisering av deres tapetsamling.

Bygg og Bevar er daglig i kontakt med eiere av eldre hus. Mange av eierne er opptatt av å få informasjon om historisk korrekt stil på farger og tapet til hus de eier fra ulike tidsperioder. Vi ser et stort behov for å tilgjengeliggjøre gamle tapetprøver for denne målgruppen, men også som kilde til videre forskning på historiske interiører og nyproduksjon av eldre tapeter.

Bygg og Bevar jobber i dag med en fargevelger på sine nettsider som skal hjelpe huseiere med å finne historisk fargepalett for eksteriør og interiør i hus og bygg fra ulike tidsepoker og stiler. Dersom NIKU får støtte til prosjektet med å digitalisere tapeter, vil det være naturlig at Bygg og Bevar samarbeider med NIKU for å tilgjengeliggjøre tapetene som en del av dette verktøyet. Da vil huseier kunne velge både farger og tapet som er tidsriktig for deres hus/bygg.

I tillegg ønsker vi også å dele resultater og eksempler som blir formidlet av NIKU underveis i prosjektet. Bygg og Bevar har allerede et godt samarbeid, både med prosjektgruppa og kommunikasjonsenheten i NIKU, og har planer om å finne en måte å dele underveis i prosjektet på en måte som når ut til huseiere, forvaltning, håndverkere og andre som er lesere på www.byggogbevar.no.

Mvh,

Christel W. Grøndahl
Daglig leder

Anette Ramstad
Fagsjef marked og kommunikasjon

Fylkeskommune Agder

From: [Langeland, Maja Freihow](#)
To: [Blix, Hulda](#)
Cc: [NIKU arkiv - resepsjon](#); [Willumsen, Yvonne Fernmar](#)
Subject: 22/13413-1 - NIKUs digitalisering av tapetsamling - forespørsel om anbefalingsbrev
Date: onsdag 15. juni 2022 15:44:15
Attachments: [image001.png](#)
[image002.png](#)
[image004.png](#)

Heil

Vi viser til forespørsel om anbefalingsbrev, angående prosjekt om digitalisering av tapetsamling.

Som regional kulturminnemyndighet får Agder fylkeskommune saker som berører eldre tapeter i fredete og verneverdige bygninger. En digitalisert tapetsamlingen vil være nyttig som kunnskapsressurs for historisk riktige tapetvalg ved tilbakeføring av eldre interiører, som ressurs for nyproduksjon av eldre tapeter og som kilde til å skape engasjement rundt tapeters kulturhistoriske verdi.

Vi anser derfor en slik samling for å være en stor ressurs i vårt arbeid med kulturminnevern.

Med vennlig hilsen

Maja Freihow Langeland

Rådgiver nyere tids kulturminner

Kulturminnevern og kulturturisme

E-post: maja.langeland@agderfk.no

agderfk.no

Fylkeskommune Innlandet

**Innlandet**
fylkeskommune

Kultur - Bygg og landskap

NIKU

Deres ref:
268/22/568/HBVår ref:
2022/11116-3
Agnethe JovallDato:
29.06.2022**NIKUs digitalisering av tapetsamling - anbefalingsbrev fra Kulturarv Innlandet fylkeskommune**

Innlandet fylkeskommunes seksjon for Kulturarv vurderer det svært positivt at NIKU ønsker å digitalisere tapetsamlingen sin.

Når tapetfragmentene blir arkivert systematisk, blir det mulig å bruke materialet. I Innlandet har vi mange eldre bygninger og mange eiere som er interesserte i å tilbakeføre interiører. Dersom man finner en tapetrest i vegg, kan det hende at en tilsvarende tapet finnes hos NIKU, og det kan dermed bli lettere å rekonstruere tapetet. Dersom tapet mangler, kan man i arkivet finne en som sannsynligvis kan ha vært brukt i området i samme periode.

Sjablongmaling ble malt på veggene som imitasjon av tapeter, og ved rekonstruksjon av slike, kan det være nyttig å se hvordan forbildene har sett ut. Det er også verdifullt at det finnes et sted å lagre tapetfragmenter.

Interiører og farger egner seg godt til formidling, f.eks. i sosiale medier, og tapeter vil nok skape mye engasjement på grunn av fargekombinasjoner og mønster. I kulturminnevernet er det ikke bare bygningskonstruksjoner og utvendige overflater som er viktig, men også innsiden av bygningene, der tapetene står for en stor del av romfølelsen og er viktige stilmarkører.

Med vennlig hilsen

Torill Skillingsaas Nygård
Enhetsleder

Agnethe Jovall

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Postadresse:
Postboks 4404
Bedriftssenteret
2325 HamarBesøksadresse:
Innlandet fylkeskommune
Parkgata 64
HamarTelefon: +47 62 00 08 80
E-post: post@innlandetfylke.no
Internett: www.innlandetfylke.no
Org.nr.: 920717152

Fylkeskommune Rogaland



Seksjon for kulturarv

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR KULTURMINNEFORSKNING
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO

Deres referanse:
268/22/568/HB
Dato: 27.06.2022
Saksnr.: 2022/33997
Dok.nr.: 2
Saksbehandler:
Lars Riese

NIKUs digitalisering av tapetsamling - forespørsel om anbefalingsbrev

I skriv av 30.05 ber NIKU om Rogaland fylkeskommunes vurdering av nytten av et digitalt register over tapetprøvene som er samlet inn og befinner seg i NIKUs arkiv. Det bes også om en anbefaling som kan danne grunnlag for å søke midler til et slikt prosjekt.

Da materialet er såpass omfattende vil prosjektet være krevende å gjennomføre, men samtidig vil nytten av det ferdige registeret også være desto større. Avhengig av publiseringsmåten kan man se for seg en hel rekke interessante bruksområder, alt fra datering av interiører, produksjon av publikasjoner til inspirasjon for restaureringsprosjekter. For Rogaland fylkeskommune kan mange slike formål være av interesse, selvsagt med et visst forbehold om registerets innhold og regionalt innslag/prøver fra sør- og vestlandsregionen.

Fylkesdirektøren mener det bør undersøkes om det er markedsverdi i disse prøvene uten at det skal være en forutsetning for å opprette registeret, men at fordeler og ulemper ved betalingsløsninger for tilgang på materialet gis en grundig vurdering. Dersom det benyttes offentlige midler til digitaliseringen bør det ferdige registeret være fritt tilgjengelig for allmennheten evt tilknyttet klausul om reproduksjon.

Hilsen

Jan Geir Auestad Jan Geir Auestad Lars Riese
fylkeskonservator Fungerende seksjonssjef rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent. Oppgi vårt saksnr når du svarer på brevet.

Besøksadresse	Postadresse	T 51 51 86 00	www.rogfk.no
Arkitekt Eckhoffs gate 1 Stavanger	Postboks 130 sentrum 4001 Stavanger	E firmapost@rogfk.no Org.nr. 971045688	

Fylkeskommune Trøndelag



STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR KULTURMINNEFORSKNING
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO

Vår dato: 03.08.2022 Vår referanse: 202220310-2 Vår saksbehandler:
Deres dato: Deres referanse: 268/22/568/HB Hilde Arna Tokle Yri

NIKUs digitalisering av tapetsamling - Anbefalingsbrev

Vi viser til henvendelse datert 30.05.2022 fra NIKU som planlegger et stort og prestisjefyllt prosjekt; å digitalisere og tilgjengeliggjøre NIKUs tapetsamling på ca. 9 000 tapetfragmenter.

Opplysninger om prosjektet

Samlingen av tapetfragmenter representerer et unikt og omfattende kulturhistorisk kildemateriale, både i nasjonal og internasjonal målestokk. Med dette prosjektet ønsker NIKU å bevare og systematisere tapetsamlingen som referansesamling for forskning, offentlig forvaltning, fagfolk innen restaureringshåndverk og allmenheten, som bidrag til en kunnskapsbasert forvaltning.

Tapetene er samlet inn i forbindelse med Riksantikvarens og NIKUs farge- og bygningsundersøkelser, og skriver seg fra bygningsinteriører fra sent 1700-tall til omkring 1970. Tapetfragmentene er lagret i NIKUs lokaler i Storgata 2 i Oslo og er i dag utilgjengelige for systematisk bruk. NIKU ønsker å sortere, fotografere, registrere og tolke samtlige tapetfragmenter. Deretter ønsker NIKU å avlevere det digitale registeret, fotodokumentasjonen og den fysiske tapetsamlingen til en egnet mottakerinstitusjon, som kan innlemme tapetene i sin samling og registeret i sitt eget digitale arkivsystem. NIKU har ikke egne midler til å finansiere et slikt prosjekt, og skal derfor i gang med å søke ekstern finansiering.

Trøndelag fylkeskommune anbefaler prosjektet

Trøndelag fylkeskommune er regional kulturminneforvaltning og er blant annet forvaltningsmyndighet for fredete bygninger, som ofte omfatter interiører. Vi er svært positive til det foreslåtte prosjektet, og anbefaler søknaden.

Vi vil kunne ha nytte av en digitalisert tapetsamling på flere måter, blant annet:

- som kunnskapsressurs i vårt arbeid med dokumentasjon og tolkning av interiører, og være til stor hjelp ved valg av tapeter i eldre interiører.
- som kilde til vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering.
- som kilde til å skape engasjement rundt tapeters kulturhistoriske verdi.

Postadresser:Fylkets hus
Postboks 2560
7735 Steinkjer

Bankkonto: 86017685300
IBAN: NO8486017685300
BIC/SWIFT: DABANO22

Telefon: 74 17 40 00
Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632

Trøndelag fylkeskommune Seksjon Kulturminner

Vi har i tillegg noen innspill til prosjektet:

- Det er viktig at det digitale registeret blir offentlig tilgjengelig.
- Det bør være en sikker driftsmodell i institusjonen som skal motta det digitale registeret, fotodokumentasjonen og den fysiske tapetsamlingen.
- Videre bør det være mulig for andre institusjoner enn NIKU, og eventuelt andre som jobber med historiske tapeter, å legge inn informasjon i registeret.

Med vennlig hilsen

Anne Bjørg Evensen Svestad
Seksjonsleder kulturminner

Hilde Arna Tokle Yri
Seniorrådgiver/antikvar

Dette dokumentet er godkjent med elektronisk signatur

Fylkeskommune Vestfold og Telemark



Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR
KULTURMINNEFORSKNING
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO

Team nyere tid
Vår dato: 04.07.2022
Deres dato: 30.05.2022
Vår referanse: 22/21388-2
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Eystein M. Andersen

Anbefalingsbrev - digitalisering av tapetsamling

Vi viser til NIKUs omtalte prosjekt med digitalisering og tilgjengeliggjøring av tapetsamlingen.

Vestfold og Telemark fylkeskommune vil anbefale prosjektet. Vi har i vår kulturminneportefølje svært mange fredede interiører. Vi vil derfor i vår forvaltning ha stor nytte av en digitalisert tapetsamling. Det vil være en kunnskapsressurs for arbeid med tapeter i fredede interiører og for historisk riktige tapetvalg ved tilbakeføring. Det vil også være en ressurs for nyproduksjon av eldre tapeter.

Med hilsen

Terje Gansum
Seksjonsleder for kulturarv

Eystein M. Andersen
teamleder
eystein.m.andersen@vtfk.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR KULTURMINNEFORSKNING		Postboks 736 Sentrum	0105 OSLO

Kopimottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Hulda Blix			

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10, Skien
Svend Føynsgate 9, Tjønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no

Fylkeskommune Viken

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR
KULTURMINNEFORSKNING
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO

Vår ref.: 404169/2022 - 2022/37814

Deres ref.:
Dato: 05.07.2022

NIKUs digitalisering av tapetsamling - Viken fylkeskommune anbefaler prosjektet

Vi viser til henvendelse datert 30.05.2022 fra NIKU som planlegger et stort og prestisjefyllt prosjekt; å digitalisere og tilgjengeliggjøre NIKUs tapetsamling på ca. 9 000 tapetfragmenter.

Opplysninger om prosjektet

Samlingen av tapetfragmenter representerer et unikt og omfattende kulturhistorisk kildemateriale, både i nasjonal og internasjonal målestokk. Med dette prosjektet ønsker NIKU å bevare og systematisere tapetsamlingen som referansesamling for forskning, offentlig forvaltning, fagfolk innen restaureringshåndverk og allmenheten, som bidrag til en kunnskapsbasert forvaltning.

Tapetene er samlet inn i forbindelse med Riksantikvarens og NIKUs farge- og bygningsundersøkelser, og skriver seg fra bygningsinteriører fra sent 1700-tall til omkring 1970. Tapetfragmentene er lagret i NIKUs lokaler i Storgata 2 i Oslo og er i dag utilgjengelige for systematisk bruk. NIKU ønsker å sortere, fotografere, registrere og tolke samtlige tapetfragmenter. Deretter ønsker NIKU å avlevere det digitale registeret, fotodokumentasjonen og den fysiske tapetsamlingen til en egnet mottakerinstitusjon, som kan innlemme tapetene i sin samling og registeret i sitt eget digitale arkivsystem.

NIKU har ikke egne midler til å finansiere et slikt prosjekt, og skal derfor i gang med å søke eksternt finansiering.

Viken fylkeskommune anbefaler prosjektet

Viken fylkeskommune er regional kulturminneforvaltning og er blant annet forvaltningsmyndighet for fredete bygninger, som ofte omfatter interiører. Vi er svært positive til det foreslåtte prosjektet, og anbefaler søknaden. Vi vil kunne ha nytte av en digitalisert tapetsamling på flere måter, og først og fremst:

- som kunnskapsressurs for dokumentasjon og historisk riktige tapetvalg ved tilbakeføring av eldre interiører.
- som kilde til vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering.
- som kilde til å skape engasjement rundt tapeters kulturhistoriske verdi.

KULTUR Bygningmiljø og landskap
Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vi har i tillegg noen innspill til prosjektet:

- Det er viktig at det digitale registeret blir offentlig tilgjengelig.
- Det bør være en fornuftig driftsmodell i institusjonen som skal motta det digitale registeret, fotodokumentasjonen og den fysiske tapetsamlingen.
- Videre bør det være mulig for andre institusjoner enn NIKU, og eventuelt andre som jobber med historiske tapeter, å legge inn informasjon i registeret.

Vennlig hilsen

Kari Charlotte Larsen
Seksjonsleder

Sissel Margrethe Riibe
Seniorarkitekt

Handtryckta Tapeter, Stockholm



REKOMMENDATION

Handtryckta Tapeter Långholmen AB i Stockholm rekonstruerar och nytrycker historiska tapeter, rullgardiner och linoleummattor. Verksamheten bygger på stor kunskap och lång erfarenhet om hantverksmässigt tapetmakeri och tapetens stilhistoria. Tapeter från Handtryckta Tapeter sitter i torp, hembygdsgårdar, slott och lägenheter i Sverige, Norge, Finland och andra länder i Europa och Nordamerika. Vi handmålar, schablonerar, blocktrycker och screentrycker tapeter för att bevara det kulturhistoriska tapetarvet och de traditionellt använda metoderna och färgtyperna. 2021 utsåg Svenska byggnadsvårdsföreningen Handtryckta Tapeter till Årets byggnadsvårdare.

I vårt arbete med att återskapa och nytillverka tapeter och bårder är det viktigt att ha god tillgång till källmaterial där det är möjligt att studera tapeter från olika tider. Att kunna ta del av ett digitaliserat och systematiserat källmaterial med norska tapeter ser vi som mycket värdefullt.

Vi vill varmt rekommendera att NIKU beviljas medel för att genomföra arbetet med denna viktiga referenssamling.

LÅNGHOLMEN 2022-06-10
Mats Qvarfordt & Sara Lundström

Molo AS, Oslo

NIKU v/ Hulda Blix
Postboks 736 Sentrum
0105 Oslo

Molo AS
v/ Torill Løvstad
Erling Skjalgssonsgt. 19
0267 Oslo

Til NIKU

Jeg ser med stor interesse på at dere ønsker å digitalisere den store og verdifulle tapetsamlingen deres.

I MOLO driver vi med rådgivning i bygningsvern for privatkunder og er også involvert i flere offentlige prosjekter. I vår rådgivning ønsker vi å oppfordre kunder til å ta vare på mest mulig av det originale som finnes på stedet, og det er derfor verdifullt for oss å kunne støtte oss på et slikt tapetarkiv, for å kunne gi korrekte råd om bevaring evt. konservering av originaltapet.

Vi jobber også med nyproduksjon av gamle tapeter, og i den forbindelse er det av stor interesse for oss å kunne benytte et slikt arkiv til tidsfastsettelse av tapet, evt. se etter om tapetet vi har funnet har blitt trykket i flere fargevarianter tidligere.

Dersom vi ikke har en full rapport av et tapet vi ønsker å kopiere, vil vi kunne se i arkivet om det finnes full rapport av samme tapet. Hvor tapetet opprinnelig kommer fra, er også av stor verdi for oss.

MOLO arbeider idag med å gjenskape gamle, norske tapeter via en egen tapetserie, på 100 år gamle tapetmaskiner med valser, celluloselim, naturlige pigmenter og forsterket med linolje.

Vi tilbyr også blokktrykking av eldre tapeter med harelím, naturlige pigmenter og forsterket med linolje.

I tillegg kan vi fra 2022 tilby spesialproduksjon av velourtapet og preget tapet, og også preget papir, som er en meget gammel teknikk. Det pregete papiret kan fuktes i vann og blir deretter bøyeleg, slik at det f.eks. kan monteres på innsiden av en hvelving.

Vi tilbyr gjerne våre tjenester for NIKU med å hjelpe til med arkiveringen, hvis det er av interesse.

Vi ser på dette arbeidet, som et meget viktig kulturhistorisk prosjekt. Vi trenger mer kunnskap om norsk tapetproduksjon, og synes NIKUs initiativ med å systematisere arkivet er meget viktig for fremtiden for bygningsvernet.

Vennlig hilsen
Torill Løvstad
MOLO AS
Tlf. (47)93008762/(47)22556003
<https://www.moloas.com>
Info@moloas.com

Museene i Sør-Trøndelag



Dette er kulturhistorie og en verdifull kunnskapsressurs og det er derfor viktig at materialet kan gjøres allment tilgjengelig. Vi anbefaler derfor på det varmeste at NIKU kan få de nødvendige økonomiske ressurser til å gjennomføre dette prosjektet.

Med vennlig hilsen

Karen Espelund
Adm.dir

Ann Siri Hegseth Garberg
Seniorrådgiver for samlingsforvaltning

Kopi til: NIKU arkiv - resepsjon

Museene i Sør-Trøndelag AS, Felles Postmottak,
Postboks 6289 Torshov, NO-7489 Trondheim
Org.nr./VAT ID No. NO 993 595 675
E-post/E-mail post@mist.no
faktura@mist.no
Web www.mist.no

Petter Dass-museet

Norsk institutt for kulturminneforskning-NIKU
Postboks 736 Sentrum
0105 Oslo

Alstahaug 30.05.2022

Anbefalingsbrev fra Petter Dass-museet-Nordland Fylkes Tusenårssted

NIKU ønsker å digitalisere og tilgjengeliggjøre sin tapetsamling på ca. 9 000 tapetfragmenter. Samlingen omfatter et unikt kulturhistorisk kildemateriale, som er verdifullt, som referansesamling til forskning og forvaltning.

Det er viktig for fremtidige generasjoner at slike kildematerialer tilgjengeliggjøres. Dvs. det er nødvendig at slikt materiale blir digitalt søkbart som kilde til forskning på norsk og europeisk kultur- og materialhistorie. Det er også et viktig verktøy til vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering.

Petter Dass-museet sitt anlegg består bl.a. av en gammel prestegård. Den er fredet av Riksantikvaren. Den har gjennomgått en omfattende restaurering av tidligere fylkeskonservator i Nordland. Dette arbeidet er ikke, per i dag, tilgjengeliggjort da det ikke er digitalisert. Det samme gjelder restaureringen av Alstahaug kirke hvor elementer av mønster i interiør også går igjen i prestegården.

Petter Dass-museet anbefaler prosjektet. Vi håper det blir realisert da det vil komme mange institusjoner og vårt museum til gode.

Vi ønsker prosjektet velkommen og håper det kan få finansieringen på plass.

Med hilsen

Irena Jovic
Daglig leder

Petter Dass-museet /// Helgeland Museum
Telefon: 75 11 01 50 / 992 34 972
www.petterdass.no

Romsdalsmuseet



Romsdalsmuseet

Per Amdams veg 4, N-6413 Molde
 Tel +47 71 20 24 60
 post@romsdalsmuseet.no
 Org.nr 970 196 544

NIKU

v/konservator Hulda Blix

U7653/074/HT

Anbefalingsbrev

-støtte til digitalisering og tilgjengeliggjøring av NIKUs omfattende samling av tapeter

Romsdalsmuseet har litt i underkant av 100 bygninger i sine samlinger, ca. 20 av disse er fredet.

Vi har ved flere større restaureringer hatt omfattende tapetarbeider, sist ved de pågående restaureringsarbeidene ved Bjørnstjerne Bjørnsons barndomshjem på Nesset Prestegard. Vi har både fått produsert rekonstruksjoner, og foretatt reparasjoner av freda interiør. Vi har i den sammenheng tidligere søkt råd bl.a. hos NIKU, samt fått god hjelp av Fylkesantikvaren ved Kulturavdelinga. Vi har også fått hjelp til å finne tapeter med mønster og stil-likhet ved tilbakeføring av freda interiører. Dette er et møysommelig og tidkrevende arbeid.

Det planlagte digitaliseringsarbeidet, til NIKU, vil gi oss en database som vil være en viktig ressurs ved valg av historisk riktige tapeter ved tilbakeføring av eldre interiører. Det vil også være en ressurs ved nyproduksjon av eldre tapeter. Arbeidet vil gi oss en lett tilgjengelig kilde til forskning på norsk og europeisk kultur- og materialhistorie. Videre vil det gi oss en uvurderlig kilde til vitenskapelig og populærvitenskapelig publisering. Det ferdige arbeidet vil også kunne skape engasjement rundt tapeters kulturhistoriske verdi.

Romsdalsmuseet vil på det varmeste anbefale at NIKU får den støtte som trengs for å igangsette, og gjennomføre dette svært viktige arbeidet.

Med vennlig hilsen
 Romsdalsmuseet

Håkon Tofte
 Regionhandverker

VÅRE AVDELINGER

Krona og bygde- og bysamlingen • Chateauet herskaps hus • Fiskerimuseet
 Veøy prestegard og middelalderkirke • Nesset prestegard • Løvikremma kystgard
 Konfeksjonsmuseet i Isfjorden • Bud Museum – Ergan kystfort og Kystkulturutstillingen • Steffågarden



Teknisk museum

Hulda.Blix@niku.no



Vår referanse: 2022/153-3
Frode Weium
Telefon: 93454489
E-post: frode.weium@tekniskmuseum.no
Deres referanse: 268/22/568/HB
Oslo, 29.06.2022

Anbefalingsbrev NIKUs digitalisering av tapetsamling

Norsk Teknisk Museum støtter NIKUs planlagte prosjekt om digitalisering av tapetfragmenter. Samlingen inneholder omkring 9000 historiske fragmenter fra farge- og bygningsundersøkelser.

Museet kjenner ikke til at det finnes databaser eller arkiver innenfor dette fagfeltet i Norge. Vi har stadige henvendelser både fra forskere og andre fagfolk innen bygningsvern om dette. En database som inneholder et stort utvalg av tapeter vil være en viktig ressurs for forskning på interiører og i forbindelse med restaureringer av bygninger.

En digitalisering av tapetene vil også ha en bevaringsmessig gevinst. Ved økt tilgjengeliggjøring og etterspørsel vil man med det digitaliserte materialet kunne begrense den fysiske håndteringen, og de nedbrytende konsekvensene av dette på materialet. Man vil også begrense påvirkning fra gjentatt eksponering for lys, og endringer i relativ luftfuktighet.

Med vennlig hilsen

Frode Weium
Avdelingsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur

Kopi til:

Tone Rasch

Varanger Museum



NIKU/Norsk institutt for kulturminneforskning
Storgata 2
0155 OSLO

Jnr. 211/22

Ark. C56&13

Dato: 14.06.2022

DIGITALISERING AV TAPETSAMLING – ANBEFALING

Varanger museum er i mail fra NIKU av 30.05.22 gjort kjent med at institusjonen tenker å søke midler til digitalisering av sin tapetsamling. Vi vil støtte en slik søknad, både på bakgrunn av vår samarbeidserfaring med NIKU og ut fra et allment nytteperspektiv.

Varanger museum, avdeling Vadsø sendte i 2007 sammenlimte tapetprøver til NIKU, der vi fikk dem separert og klassifisert. Prøvene var fra Bietilæanlegget, som da var under restaurering. Det viste seg å være 14 lag. Disse ble fotografert og selve prøvene ble montert og rammet inn. Dette var svært viktig for vår kunnskap om bygget og for vår formidling av historien.

Tapetprøver er skjøre saker, som må tas godt vare på, og ikke kan tas fram og brukes direkte. Kopier av prøver vil også forringes over tid. En digitalisering vil ikke ta vare på selve prøven, men vil bevare et bilde av tapetet for alltid. Det vil være nyttig for oss, for institusjoner og private, det vil ha stor historisk verdi, og det vil være verdifullt for forskning, forvaltning og formidling.

Vennlig hilsen

Petter Snekkestad
direktør

Sigrid Skarstein
saksbehandler

Østfoldmuseene

NIKU
v/Hulda Blix
Postboks 736 Sentrum
0105 Oslo

Østfoldmuseene
Adresse: Gamlebygata 8, 1721 Sarpsborg
E-post: postmottak@ostfoldmuseene.no
Telefon: 69 11 56 50
Org.nr.: 994 963 910

Hilde Serine Krogstad
Samlingsforvaltning
Hilde.Serine.Krogstad@ostfoldmuseene.no
+47 47 97 77 32

Deres ref.: 268/22/568/HB

Vår ref.:

Dato: 28.06.2022

Vedrørende digitalisering av NIKUs tapetsamling

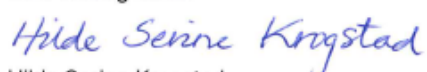
I forbindelse med at NIKU ønsker å digitalisere og tilgjengeliggjøre sin tapetsamling på ca. 9 000 tapetfragmenter har Østfoldmuseene (ØM) blitt bedt om å komme med en uttalelse om samlingens relevans for oss.

ØM forvalter atskillige tapeter. I begge herregårdene ØM forvalter, Elingaard og Rød, er det flere tapeter og tapetfragmenter – fra ulike tidsepoker, hvor de eldste trolig er fra 1700-tallet. I ØMs øvrige samlinger finnes videre et relativt stort utvalg tapeter/fragmenter fra 17-, 18- og 1900-tallet fra andre bygninger, inkludert arbeiderhjem. Vi har tapeter/tapetfragmenter av ulike typer; blant annet håndmalte lærretstapeter fra 1700-tallet og trykte papirtapeter fra 18- og 1900-tallet. Digital tilgang til NIKUs store tapetsamling vil være til uvurderlig hjelp i arbeidet med tapetene våre, både for forvaltning, forskning og formidling. Det vil blant annet gi muligheter for å sammenligne tapeter funnet i Østfold med tapeter fra andre steder i Norge når det gjelder materialer og teknikker, samt være til stor hjelp ved datering og kontekstualisering av tapetene. NIKUs materiale er samlet over lang tid og en grundig gjennomgang av fagfolk der, vil gjøre samlingen til en solid kilde. ØM er kjent med at det i NIKUs tapetsamling finnes tapeter fra bygninger i Østfold.

Som museum og offentlig institusjon etterstreber ØM også å kunne besvare spørsmål fra publikum/lokalbefolkning/studentene. Det kan f.eks. dreie seg om spørsmål om datering av tapeter som private/byggefirma har funnet under restaurering av private hus/eldre bygninger. I sammenheng ser vi for oss at digital tilgang til NIKUs tapetsamling vil kunne være med på å tenne engasjementet hos private huseiere for å bevare rester fra den lokale kulturhistorien.

Digitalisering, tilgjengeliggjøring og forskning på NIKUS tapetsamling vil videre være av stor verdi for medlemsorganisasjonene i det nasjonale museumsnettverket for herregårder (Herregårdsnettverket), som er organisert under Kulturrådet. Nettverket, som har eksistert siden 2007, samler herregårds- og lystgårdsmuseer og noen private anlegg i Norge, samt forskere, og fungerer som et kompetansemiljø. Det er stor sannsynlighet for at flere tapeter fra disse gårdene eller andre gårder som har gått tapt eller er i private hender finnes i NIKUs samlinger. Digital tilgang til denne samlingen vil være av stor verdi for datering av bevarte miljøer og tapetrester, rekonstruksjon, dokumentasjon, kontekstualisering, formidling og forskning på disse gårdene. Det ville støtte opp under nettverkets planer om å tilgjengeliggjøre samlinger (bygninger, gjenstander, foto, arkiv) på tvers i nettverket, og koble sammen museer som forvalter gjenstander med proveniens fra historiske bygninger (for eksempel Nasjonalmuseet og Norsk Folkemuseum) med dem som forvalter herregårdsbygninger.

Med vennlig hilsen



Hilde Serine Krogstad

Magasinformidler – Arenakoordinator

Østfoldmuseene – Trollull fellesmagasin

Hege Hauge Tofte (sign.)

Direktør

Østfoldmuseene

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 307

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00